REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppeliks Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Numĕr de Duminecă 5)

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 23.—Anul LXIII. **Brașov, Duminecă 30 Ianuarie (11 Februarie).** **1900.**

Szell și naționalitățile.

De câte-va dile foile unguresci guvernamentale au dat de scire, că ministru-președinte Szell va lua cuvêntul la desbaterea budgetară și se va pronunța în cestiunea naționalităților.

Sâmbăta trecută deputatul din stânga estremă Komjathy vorbise și el despre politica de naționalitate a guvernului cu acea patimă și ură cu care sciu sĕ vorbéscă șoviniștii încolțați. El a dis, că naționalitățile, acești „dușmani jurați ai statului maghiar“, acésta „plagă a țĕrii“ își ridică capul pretutindeni, ér guvernul stă cu mânile încrucișate și ministru-președinte Szell nu desvóltă nici o energiă față cu ele și numai politică maghiară nu face. A reamintit Komjathy totodată acele timpuri glorióse pentru șovinism, când Banffy cu Jeszenszky dirigiau trebile naționalităților în faimósa secțiune.

Ca dovadă contra politicei guvernului actual, Komjathy a citat diferite casuri asupra cărora s'au plâns foile șoviniste. Așa de pildă a adus înainte pe lângă desființarea secțiunei naționalităților, că Slovacilor li-s'a dat voiă sĕ țină câte-va adunări poporale, că nu se iau mĕsuri în contra institutelor de bani românesci, că s'a tolerat, ca la primirea Metropolitului Mețianu sĕ se facă demonstrații naționale, că Șvabii din Bănat agitéză pentru germanism și sunt sprijiniți într'asta de cătră Sașii din Ardeal, cari fac demonstrații cu colorile săsesci, fraternizéză cu cei din Germania și în Brașov se opun, ca limba maghiară sĕ fiă introdusă ca limbă protocolară la comună, și altele de acestea.

Ei bine, după un raport ce-l primim astădi dela Budapesta, ministru-președinte Szell a rĕspuns la tóte aceste acusări de nepăsare față cu agitațiunile naționaliste, din punct în punct, vrênd sĕ dovedéscă, că nici una din ele nu este întemeiată, că și-a făcut datoria în tóte casurile și acolo, unde a vĕdut vre-un pericul pentru ideia de stat maghiar, a întrevenit luând mĕsurile de lipsă pentru delăturarea lui, ér unde nu era nici un pericul, n'a fost lipsă de întrevenirea lui.

Așa, de esemplu, la acusarea, că a desființat secțiunea naționalităților, Szell a rĕspuns, că n'a făcut alta, decât că *a împreunat secțiunea naționalităților din ministerul de interne cu secțiunea dela poliția de stat*, credênd, că așa este mai bine. La primirea Metropolitului, dise, nu s'a întêmplat nimic. Ca dovadă ceti raportul fișpanului. Cât pentru adunările slovace, a permis numai acelea, al căror program nu cuprindea nimic contra statului.

Unde nu era destulă garanță, adunările au fost oprite, ér când a audit, că la adunări se propagă idei federaliste, a atras atențiunea fișpanilor, ca sĕ fiă pe pază. Când studenții sași au mers la mormêntul lui Bismarck, ministrul de culte a făcut cercetare și s'a dovedit că nici un student universitar sas din Clușiu, n'a luat parte la demonstrațiă. Institutele de bani române, esistă, dér pe basa legii nu se póte procede în contra lor, ci cel mult *pe cale socială*.

Spune mai departe pentru apărarea sa, că guvernul a oprit mulțime de foi din streinătate, cari agită contra statului, că a urmat cu atențiune elementele suspecte și n'a întărit reuniunile contrare statului. In ce privesce pe Șvabii din Bănat dice, că conferențele lor învĕțătoresci, cari au pretins sĕ pórte procesele verbale în limba germană, au fost respinse cu cererea lor, ér ministrul (Szell) a aprobat sentința nimicitóre a comisiunei administrative.

In ce privesce afacerea cu stégurile săsesci din Brașov, a permis ca pe lângă stindardul național maghiar sĕ fiă arborate și colorile orașului; va cerceta însĕ, déca colorile roșu-vênĕt sunt în adevĕr ale orașului și nu cum-va colori săsesci. Decă sunt săsesci, *atunci le va opri*. Cuvintele din urmă au fost acoperite de aprobările generale ale camerei.

Așa s'a apĕrat d-l Szell. Se vede, că e mare de tot puterea șovinismului, décă el s'a vĕdut contrîns sĕ rĕspundă cu documente la tóte flécurile aduse de Komjathy.

Incolo Szell n'a spus nimic nou, decât a repetat, că politica lui nu este alta, decât politica națională maghiară, pe care voesce s'o ducă la sfîrșit esecutând legile așa, ca sĕ trateze în mod egal cu tóte naționalitățile.

Vré sĕ impună ideia de stat maghiar. Punctul sĕu de vedere este, cum dice, că trebue sĕ se sugrume tóte nisuințele contrare statului. Dér a persecuta și a întrebuința forța în loc de energiă nu voesce.

Cu Românii, dise, n'a stat de vorbă nici-odată, ba în persóră, venind la el magnatul Iosif Gall, nu l'a primit, numai ca sĕ nu se pótă dice, că la informațiuni dela Români. Sfîrșesce vorbirea sa dicênd, că nu vré sĕ întrebuințeze forța în politică, ci vré numai sĕ apere statul maghiar unitar și sĕ valideze politica națională maghiară.

Étă dér cum stăm cu politica de naționalitate a d-lui Szell. N'o putem caracterisa mai bine decât dicênd, că este *Banffy în piele de óie*.

Renta școlelor române din Brașov.

După-ce camera română a admis în secțiuni proiectul de lege depus de d-l *Tache Ionescu*, prin care se capitaliséză suma de 38.600 lei ca rentă anuală pentru școlele române din Brașov și se aprobă creditul de 115,500 lei pentru despăgubirea școlelor de neplata rentei pe timp de trei ani, d-l *Barbu Delavrancea*, ales raportor al legei, a cetit raportul sĕu în ședința de eri a camerei, în care s'a și început discuțiunea asupra acestui proiect de lege.

In aceeași di, Vineri, urma sĕ se înfățișeze procesul intentat de cătră comitetul parochial al bisericei Sf. Nicolae statului român, pentru neplata rentei datorite.

Cu privire la acésta ni-se telegraféză din Bucuresci:

Președintele comitetului parochial al bisericei Sf. Nicolae din Brașov, d-l *Vasilie Voina*, a adresat primului president al tribunalului de Ilfov o petițiă, în care, pe basa decisiunei amintitului comitet parochial, declară în numele acestuia, că-'și retrage acțiunea, ce a intentat'o statului român pentru plata rentei, după-ce statul român s'a obligat a depune la cassa centrală a statului din Budapesta un titlu de rentă română perpetuă pentru un capital de 962.500 lei, producênd o rentă anuală de 38.500 lei pe numele bisericei Sf. Nicolae din Brașov pentru întreținerea gimnasiului și a școlei reale gr. or. române din Brașov în organisațiunea lor actuală; și s'a obligat mai departe de a plăti renta datorită pe cei trei ani din urmă în sumă de 115.500 lei. In fine declară, că comitetul parochial al bisericei Sf. Nicolae *își conservă drepturile sale contra statului român în cas când venitul capitalului consemnat nu se va plăti regulat și la timp* comitetului parochial al bisericei Sf. Nicolae în contul școlelor menționate, așa cum ele sunt adi organisate, precum și décă nu se va plăti suma de 115,500 lei ce representă venitul pe cei trei ani din urmă.

Revista politică.

Soluțiunea, ce s'a dat pe cale diplomatică **afacerei rentei școlelor române din Brașov** a fost discutată de **pressa maghiară**. Foile opoziționale în cea mai mare parte combat aspru guvernul unguresc pentru-că s'a învoit sĕ se dea renta școlelor române. O foiă nouă a lui Banffy, înființată de curênd, tună și fulgeră din causa acésta. Șoviniștii ar fi vrut, ca școlele române sĕ nu-și priméscă, ceea-ce le compete după drept, ca sĕ nu mai pótă esista, ori sĕ fiă silite a se da legate în mânile ministrului de instrucțiune unguresc.

Chiar și contele Stefan *Tisza*, cel cu frățietatea dela Arad, a trebuit sĕ sară în ajutor lui Szell mulcomind spiritele agitate șoviniste, că aici nu e vorba decât numai de recunóscerea unui drept, care nu s'a putut denega școlelor române.

*

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Toader Sprinten.

Toader Sprinten din Sĕrăcăceni era cel mai mic din copiii lui Nechita Sprinten, bețivul. Mai avea doi frați și trei surori. Tatăl sĕu nu înzadar fù poreclit „bețivul“, că mai tótă viéța și-o petrecuse printre polobócele jidanului. Habar n'avea, că casa-i tócă, că copiii și femeia umblă goli și flămândi, că locurile îi rĕmân nelucrate, el scia numai una: *beutura*. Și avea el o dicală: „Mâncarea și hainele sunt fudulià, beutura face ce face!“ Și bea, bea, bea; di și nópte era tot țĕpăn de beutură.

Biata lele Samfira, muierea lui Nechita bețivul, trăgea dile amare cu bărbatul ei. Ea, săraca, muncea cât putea, sĕ sature atâtea guri sparte și sĕ îmbrace atâtea trupuri góle. Dér ce biată póte o muiere slabă, îngreunată cu o așa glótă de copii și bătută de Dumnedeu cu un așa bărbat becisnic? Iși uria dilele, își ruga mórte, dér mórtea nu vine, când o chemi, ci când are poruncă dela Cel de sus. După alte multe necasuri, ce trebuia sĕ rabde biata muiere, 'i se mai întêmplă o pacoste: Venind odată odorul ei de bărbat beat leucă dela jidan, o lovi din chiar senin atât de tare cu o despicătură de lemn peste brațul drept, de trebui sĕ și-l pórte legat în lopățele mai multe sĕptĕmâni, ér când îl deslegà, când nu mai simți așa dureri mari, brațul îi era țeפĕn și nu putea lucra cu el.

Așa trecù multă vreme. Copiii, cari cum se sburătăceau cât de cât, îi tocmia hărgăței pe la cei ómeni cu dare de mână. Și, care se vedea odată scăpat din casa cea gólă, sbura cât vedea cu doi ochi, mai mult nu se întorcea la cuibul cel gol și sĕrăcăcios. Așa s'au împrăștiat toți prin satele vecine ca hargați, ér fetele la têrg ca hargate. Acum rĕmase lelea Samfira numai cu Tóder, cu copilul ei cel mediu și cu sĕrăcia cea veche. Că bărbatu-so trăia, mai mult printre poloboce, decât pe la casa lui.

Și se mirau ómenii din Sĕrăcăceni, că pe ce foc bea atâta? De unde are el tot mereu parale, sĕ plătéscă atâta potop de beutură? Ori dóră jidanul îi da pe răvaș? El nu spunea la nime nimic, ci bea, bea și érà bea, ér Jidanul îi da bucuros. Las', că și el ajuta jidanului câte ceva, mai la umplerea polobócelor, mai la purtarea lor de ici colea, mai că-i tăia câte-un lemn, dér pentru atât de puțină muncă, numai nu-i putea da jidanul beutură, cât sĕ fiă tot țĕpăn!

Dér trecù di după di și se făcù și Tóder măricel, de putù fi de ceva slujbă. Atunci îl tocmi mă-sa hărgățel la un rezeș, om cu stare și cu socotélă. Acolo stătù Toader până-i veni vremea sĕ între la numĕrus; acolo învĕță el lucrurile gospodăriei, de acolo trimitea el sermanei sale mame câte ceva, ce scotea dela stăpâni în preț de simbriă: mai un sac de făină, mai câte ceva brânză, ori lăpturi, mai câte un suman, ori altă haină, și așa mă-sa trăia din agonisita copilului ei, ér él, Toader, mulțămia lui Dumnedeu, că a ajuns în casa unor ómeni cinstiți, de unde póte ajuta și pe mumă-sa. Și biata lelea Samfira încă era mângâiată, că amu are și ea câte-o haină caldă, câte ceva merinde, și nu e nevoită sĕ umble tot gólă și flămândă și cerșind de pe la neamuri și streini.

Dér cu cât se apropia Tóder de dóuĕ-deci de ani, cu atât lelea Samfira era tot îngândurată, tot supĕrată. Numai se trezia vorbind singură din chiar senin: „De vor lua pe Toader la óste, ce amarul meu m'oiu sci face? Bărbatu-mi-i un beutor becisnic, copiii ceilalți, de când au eșit de sub aripile mele, nu mai abat pe la mine nici sĕ mĕ vadă, necum sĕ-mi întindă câte ceva. Și oh! mult m'am trudit pentru ei, până i-am crescut; mult am plâns la leagănul lor, mult am umblat gólă și flămândă, ca sĕ nu le ducă lipsă, și amu,

In dieta ungară s'a continuat şi sĕptĕmâna acésta **desbaterea asupra budgetului** pe 1900. Cu prilegiul acesta, firesce, oposiţia kossuthistă a combătut politica generală a guvernului Szell, declarându-se fórte nemulţămită cu ea în tóte privinţele.

Unul din coriferii kossuthiştĭ, deputatul Komjathy, care a interpelat guvernul în afacerea rentei şcólelor române din Braşov, s'a ocupat într'un lung discurs cu *politica de naţionalitate* a guvernului. Komjathy s'a provocat la un şir întreg de manifestaţiunĭ în sînul naţionalităţilor nemaghiare dela venirea la stăpânire a guvernului Szell dându-şĭ silinţa a arăta „slăbiciunea“ şi „laşitatea“ ocârmuirii lui Szell, faţă cu naţionalităţile. A vorbit despre Românĭ, Slovacĭ, Sêrbĭ, Saşĭ, Şvabĭ, carĭ după el sunt toţĭ „duşmanĭ ai statului“ şi a deplâns desfiinţarea faimósei „secţiunĭ a naţionalităţilor“, care pe vremile lui Banffy-Jeszenszky făcuse cunoscutele orgii şi ticăloşii în paguba naţionalităţilor.

La învinuirile oratorului kossuthist a rĕspuns ministru-preşedinte Szell, cu al cărui discurs ne ocupăm la alt loc.

*

Membrii mirenĭ şi din cler ai congresului pentru **autonomia catolică** a desbătut şi sĕptĕmâna acésta asupra proiectului de autonomiă, lucrat de faimósa comisiune de 27 a congresului. Părerile, în genere, sunt fórte diferite. Unii merg cu majoritatea, alţii cu minoritatea comisiunei, după cum adecă unii vor o autonomiă mai restrînsă, alţii mai largă, cerênd cei din urmă ca elementul mirén sĕ aibă influinţă mare în afacerile administraţiunei bisericescĭ.

Intr'una din şedinţele trecute ale congresului a vorbit şi primatele *Vaszary* declarând, că episcopii catolicĭ voesc şi ei sĕ se înfiinţeze autonomia conform cerinţelor ierarchiei catolice. Tot acésta a declarat'o şi episcopul cardinal *Schlauch*, dela Oradea-mare. Caracteristic este, că în tot decursul desbaterilor, despre Românii uniţĭ nu s'a făcut aprópe de loc nicĭ o amintire. S'a constat simplu de unii din membrii minorităţii, că „fraţii“ greco-catolicĭ românĭ nu iau parte la congres, împrejurare, ce îi supĕră pe „meltoşagoşii“ şi pe vlădicii ungurĭ catolicĭ. Dér, ce era sĕ caute Românii uniţĭ la congresul unguresc, în care se ţes planurĭ duşmane bisericei lor?

*

Lunĭ s'a deschis în Viena **conferenţa de împăcare** convocată de ministrul-preşedinte Koerber. Acesta deschiḑênd conferenţa şĭ a esprimat bucuria, că delegaţii au urmat invitării lui, ceea-ce o consideră ca un succes pentru causa înţelegerii şi a păcii. A vorbit despre concordia cetăţenilor, fără de care o ţéră nu póte fi tare şi gloriósă şi ḑise, că luptele naţionale în Austria au sguduit tótă încrederea şi că poporaţiunea doresce pace şi linişte. El încheià ḑicênd, că imperiul privesce la lucrarea lor şi îndemnà pe membrii sĕ-i redea fericirea şi liniştea — Au urmat apoi declaraţiunile Cehilor şi Germanilor. In numele celor dintâiŭ vorbi deputatul *Engel*; acesta cerù limbă oficială cehică în serviciul interior şi accentuà, că opera de împăcare numai atuncĭ va fi deplină, când vor fi mulţumite dorinţele de limbă şi în Silesia şi în alte ţĕrĭ diferite. La fine declarà, că o participare la conferenţele acestea, nu póte sĕ prejudece atitudinei Cehilor în parlament. — Din partea Germanilor vorbi deputatul *Funke*, care a ḑis, că Germanii au venit la conferenţă, ca sĕ arete, că voesc stabilirea de stărĭ regulate în Austria. Germanii cred a fi bine, ca conferenţa sĕ se ocupe numai de cestiunea limbilor în Boemia şi Moravia şi refusă a întra în discusiunea cestiunilor limbilor din alte ţĕrĭ.

Marţĭ conferenţa s'a ocupat numai cu afacerile din Moravia. Peste tot în decursul desbaterilor s'a dat pe faţă de ambele părţĭ necesitatea învoelii şi a împăcării. Miercurĭ desbaterile au decurs tot aşa de neted. Asupra cestiunilor, în carĭ nu s'a putut face învoială, conferenţa a ales o comisiune mixtă de 10 membri, care se va întruni probabil Lunia viitóre.

*

In parlamentul din Berlin s'a început Joi desbaterea asupra proiectului de lege relativ la **sporirea flotei germane**. Contra proiectului sunt mai ales social-democraţii germanĭ şi partida liberală. Guvernul pune mare preţ pe spriginul centrului din parlament. Dér se pare, că nicĭ membrii centrului nu se prea încălḑesc pentru proiect. Asta s'ar puté conchide cel puţin din vorbirea deputatului Schedler, care a ḑis, că causa adevĕrată a proiectului fiind acţiunea pe marea deschisă şi combaterea inimicului la el acasă, el şi aderenţii sĕi nu pot fi câştigaţĭ pentru o astfel de direcţiune politică.

Rĕsboiul dintre Burĭ şi Englesĭ.

Anglia s'a hotărît firm sĕ continue rĕsboiul, orĭ câte jertfe ar trebui sĕ aducă în sânge şi banĭ. Acésta s'a ḑis şi în mesagiul reginei Victoria cu care a fost deschis parlamentul engles, şi tot asta au accentuat'o şi miniştrii englesĭ în vorbirile lor. Nu-i pasă Angliei, că lumea întrégă e în inima ei contra ei şi pentru Burĭ; nu-i pasă, că rĕsboiul făcut de ea este caracterisat ca o barbariă şi infamiă, nu! Ea trebue sĕ învingă şi sĕ arate Europei cine e stăpân în Africa.

Anglia are acum pe câmpul de luptă 180,000 de ómenĭ şi 400 tunurĭ. Cu acésta putere mare ea voesce sĕ înfrângă cele douĕ republice din Africa de miaḑă-ḑi şi sĕ le supună pe veciă. De Lunĭ 5 Februarie n., s'au şi început nouele lupte în Africa. Comandantul suprem engles lord *Roberts* a împărţit trupele după buna lui chibzuinţă şi acum tunurile, puscile şi săbiile sunt de nou în lucrare. Ostile englese din Natal, conduse de Buller, au misiunea de a libera Ladysmith-ul, ér însuşĭ Roberts şi Kitchener au plecat din Capstadt la linia de foc, pentru-ca în fruntea numĕróselor oştirĭ din colonia Cap sĕ pĕtrundă în statul liber Oranje, şi acolo sĕ bată pe Burĭ. Etă acum, ce s'a întêmplat în sĕptĕmâna acésta:

Lunĭ în 5 Februarie n. — după cum spune un raport telegrafic engles — generalul Buller a început sĕ se pună în mişcare cu oştirile lui. Diminéţa la 7 óre au început se bubue tunurile marĭ de corăbii, ce se aflau pe Mount-*Alice*. O brigadă din colóna lui Warren, condusă de generalul *Wynnes*, a primit ordin sĕ facă un simulacru de atac contra posiţiunilor Burilor de lângă Brakfonstein, pentru-ca astfel sĕ abată atenţiunea Burilor dela operaţiunile principale englese. Wynnes a şi înaintat şi i-a succes a concentra pe Burĭ în contra sa. Burii au şi rĕspuns atacului engles, ocupând o posiţiă în depărtare de trei milurĭ englese dela Spionskop. Lupta a durat cam o óră şi s'a sfirşit cu retragerea Englesilor.

Pe când se petreceau acestea, aripa dréptă a Englesilor s'a pregătit de atac adevĕrat şi au trecut rîul Tugela pe la vadul Molen. Mai întâiŭ a trecut rîul trupa generalului *Littleton*, care a 'şi pornit îndată asupra colinei *Vaalkrantz*, unde stăteau Burii, şi care e situată pe linia cea mai directă a drumului spre Ladysmith. După un marş de douĕ óre Englesii au ajuns la colina cea mai apropiată, pe care au luat'o cu asalt de baionetă. Tot atuncĭ vênătorii generalului *Hildyard* au alungat pe Burĭ de pe altă colină. Burii s'au retras pe muntele înalt Doornkloof şi descărcară un foc violent asupra Englesilor *oprindu-i a mai înainta*.

Littleton a bătut acolo tabăra şi numerându-şĭ pierderile, a aflat, că acestea sunt de 300 morţĭ şi rĕniţĭ. Asta s'a întêmplat Lunĭ.

Marţĭ diminéţa Englesii începură din nou lupta cu tunurile. După amiaḑĭ Burii încercară se recuceréscă posiţiunile pierdute, însĕ nu li-au succes, şi Englesii şi-au susţinut posiţiunile ocupate dela Burĭ.

Cu totul alt-fel vorbesc telegramele din isvor bur. O telegramă din *Bruxella* cu data de 8 Februarie, spune, că luptele de-alungul rîului Tugela între Burĭ şi Englesĭ continuă încă, fără a fi decidĕtóre pentru vre-o parte. Burii au aşteptat trejĭ pe Buller şi până acum l'au bătut la tóte punctete principale. Buller n'a putut sĕ înainteze decât până la Brakfontein şi e despărţit de Ladysmit prin 5 şirurĭ de dealurĭ, apărate puternic de Burĭ. In luptele ce s'au dat Lunĭ şi Marţĭ, pierderile au fost marĭ de ambele părţĭ.

Nimenĭ, după tóte acestea, nu póte sĕ-şĭ dea séma, ce resultat va avé şi acésta a treia încercare a lui Buller de a libera Ladysmithul. E fórte probabil însĕ, că şi de rêndul acesta va păţi-o ca la Spionskop.

Pentru propagarea comerciului între Românĭ.

În ajunul întrunirei adunărilor generale ale institutelor nóstre de banĭ şi comerciale, comitetul *Societăţii comercianţilor Românĭ din Braşov* a adresat Direcţiunilor acestor institute apelul de mai jos, pe care-l recomandăm cu tótă căldura atenţiunei binevoitóre a celor, cărora este adresat, cum şi a tuturor Românilor, carĭ pórtă la inimă binele şi înaintarea nóstră obştéscă:

Braşov, Februarie 1900.

Onorată Direcţiune!

Esperienţele ḑilnice, ca şi constatările unanime ale tuturor bărbaţilor luminaţĭ ai popórelor, ne-au adus la convingerea, că o naţiune numai atuncĭ póte conta la un viitor sigur şi înfloritor, décă nu este lipsită nicĭ de acea clasă a societăţii, care constitue elementele cele mai libere şi mai independente ale sale şi carĭ sunt representate cu deosebire prin aşa ḑisa burgeḑime, prin comercianţĭ şi industriaşĭ.

Cât de mult şi cu ce resultate îmbucurătóre s'a lucrat la noi pentru propagarea meseriilor între Românĭ, ne este tuturora cunoscut. Durere însĕ, nu tot astfel s'a lucrat şi pentru propagarea comerciului între Românĭ, măcarcă acesta atât din punc-

---

de duc pe Tóder la óste, rĕmân muritóre de fóme, cu beţivul ĕsta după cap, care-mĭ amăresce ḑilele şi mai tare!“

Dér scrisă-i, că de ce te temĭ nu scapĭ. Aşa fù şi cu lelea Samfira. Colo în Postul Pascilor, când caută feciorii de-s bunĭ pentru óste, Tóder fù luat, şi tómna, pe la ḑiua crucii, fù dus la óste şi cu óstea departe în ţĕrile nemţescĭ, de unde n'a venit trei anĭ de ḑile.

Sermana lelea Samfira, cum mai plângea ea, cum se mai văeta, cum îşĭ smulgea pĕrul de supĕrare, dér tóte lacrĕmile şi tóte suspinele nu-i folosiau nimic.

La plecare, Tóder a ḑis către stăpânul sĕu aşa: Stăpâne, te-am slujit vre-o 11 anĭ, şi mai bine şi mai rĕu, cum am putut. Amu trebue sĕ merg, dér d-ta fi bun nu lăsa pe mama muritóre de fóme, până vin eu, atuncĭ te-oiu slujì omenesce până voiu răfuì tot, ce vei da mamei mele“. Şi stăpânul făgăduì, ér

El merse 'n ţĕrĭ streine
Unde nu cunoscĭ pe nime,
Numai frunda şi iérba
Care-i în tótă lumea.

Dér merse încât-va mângăiat, nădĕjduind, că biata lui mamă nu va duce lipse, până va venì el ér acasă.

Cu mare jale s'a despărţit el de mamă-sa, de stăpânii sĕi, de satul sĕu, de prietinii sĕi din copilăriă, dér a trebuit sĕ se depărteze, căcĭ

Porunca 'mpĕrătéscă
Trebue sĕ se-'mplinéscă.

La vre-o câteva lunĭ după ce eşì el din ţéra lui, era alt om. Pe unde era el amu, erau altfel de ómenĭ, cu limbĭ streine, dér lui i-se părea, că mai bine trăesc, decât ómenii din satul lui, din Sĕrăcăcenĭ. I-i vedea mai bine îmbrăcaţĭ, mai bine grijiţĭ, mai bine hrăniţĭ; vedea la ei case mai marĭ şi mai frumóse, grajdurĭ şi şurĭ mai arătătóre, vite mai frumóse şi mai scumpe, pomĕturĭ mai marĭ, în scurt vedea o lume mai avută cu un neam de ómenĭ mai socotiţĭ. Amu nu-i mai părea rĕu, că l'au luat la óste, numai o lécă-i era jele, când se gândia la mamă-sa. Altcum, ar fi tot cătunit, sĕ vadă lume multă şi ómenĭ mulţĭ, sĕ înveţe obiceiurile lor şi sĕ aibă ce spune, când va mai merge odată în satul lui.

*

Trei anĭ trec de nicĭ simţeştĭ, când e omul sănĕtos. Aşa trecură şi pentru Tóder şi numai se treḑì odată pe cale către casă. Ar fi sburat, sĕracul, dér nu avea aripĭ; avea însĕ picióre sănĕtóse şi acelea îl duseră mult mai de grabă, de cum credea. Intr'o bună diminéţă se treḑì, că-i în satul lui, în Sĕrăcăcenĭ.

Pe mumă-sa o aflà sub glia verde, tată-so tot ca el, casa surupată, bătea vêntul pe unde vrea, fraţii şi surorile împrăştiaţĭ prin cea lume mare a lui Dumneḑeu. Ce era sĕ încépă? Se duse la vechiul lui stăpân şi întrà ca argat. Acolo puse în rênd tóte, după cum vĕḑuse el prin lume, pe unde cătănise. Stăpânul numai se încrucea, de ce auḑia din gura lui. La inceput nu prea era învoit sĕ lase tot după Tóder, dér la urmă, după-ce vĕḑù, că unadouĕ din cele spuse de el es la fel, se învoì bun bucuros.

Şi adecă cum credeţĭ, că a povăţuit el pe stăpânu-so?

Când venise el dela óste, era tómna târḑiu, bruma cădea grósă, ba une-orĭ şi îngheţa gârla pe marginĭ, câte-o lécă. Vitele nu prea veniau sătule din câmp. Nutreţ vĕḑù, că nu prea este mult la stăpânu-so, după numĕrul vitelor. Stăpânul era îngrijat. Ar fi vêndut din vite, nu se îndura, că erau mai pe nimic de eftine; sĕ le bage pe iérnă, se temea, că nu le-a puté scóte 'n primăvară, cu nutreţul ce-l are. Tóder le vĕḑù acestea tóte, decĭ ḑise stăpânului sĕu: Bade, prin ţĕrile pe unde am umblat eu, cine are atâta nutreţ cât ai dumniata, scóte din iérnă un numĕr de vite ca aĭ d-tale grase ca stupul,

tul de vedere al independenţei, cât şi al conservărei de rassă e de o importanţă deosebită pentru noi.

Martor în privinţa acésta ne este oraşul nostru Braşov, despre care tuturora ne este cunoscut, că odinióră forma un centru comercial puternic, în care Românii aveau un rol de frunte. Comerciul levantin al neguţărilor românĭ din Braşov era odinióră cel mai mare şi cel mai renumit în tot Ardealul; societatea gremiului comercianţilor noştri avea peste 100 de membri şi numerόse firme principale din Braşov erau în mânile Românilor.

Acest comerciu românesc este adĭ nu numai decădut, dér e ameninţat cu nimicire în piaţa Braşovului. Numĕrul membrilor gremiului comercianţilor românĭ adĭ abia mai e de 23; din firmele pompόse şi bogate românescĭ, carĭ decorau odinióră piaţa oraşului nostru, adĭ abia au mai rĕmas câte-va.

Causele acestei decadenţe sunt a se atribui, ce-i drept, mai întâiu împrejurărilor. Rapida desvoltare a comunicaţiunei prin deschiderea căilor ferate şi deodată concurenţa în comerciu până atuncĭ necunoscută la noi, a aflat pe comercianţii românĭ, de aicĭ ca şi pe streinĭ, cu totul nepregătiţĭ. Apoi rĕsboiul vamal cu România şi urmările lui au fost érăşĭ una din cele mai marĭ loviturĭ, ce li-s'a dat comercianţilor noştri; oprirea din partea guvernului ungar a importului de vite şi producte animalice din regatul român vecin; şicanele, la carĭ sunt espuşĭ comercianţii noştri din partea funcţionarilor de vamă; greutăţile ce li-se fac la procurarea paşapόrtelor etc. etc., — tóte acestea au contribuit în mĕsură mare la decăderea comerciului român în Braşov.

S'a mai adaus la asta şi împrejurarea, că aicĭ Românii mai toţĭ se aplicau la astfel de ramurĭ ale comerciului, carĭ steteau în strînsă legătură cu România (d. es. esportarea în România a diferite mărfurĭ fabricate în Braşov, cunoscute sub numele general de *„Braşovenĭă"*, importarea de-acolo la noi de vite, producte animalice etc.) Prin încetarea convenţiei comerciale cu regatul român, a trebuit sĕ înceteze cu totul şi acest comerciu. Greşéla, precum vedem, este a se atribui în casul de faţă faptului, că Românii nu se prea aplicau la comerciurĭ de acelea, carĭ se găsescă la noi în ţéră debuşeurĭ.

Un mare, décă nu cel mai principal neajuns ni-s'a creat şi prin împrejurarea, că comercianţii noştri în mare parte au întrelăsat de-a se îngriji la timp de-o sucrescenţă, care sĕ-i moştenéscă şi înlocuiască în branşă. Mulţĭ din ei au preferit a-şĭ cresce fiiĭ pe la academii şi universităţĭ în aspiraţiunĭ cu totul streine de comerciu şi aşa am ajuns, ca multe firme comerciale române, după apunerea proprietarului lor, sĕ rĕmână fără succesorĭ, sĕ se disolve, orĭ chiar sĕ trécă în mânĭ streine.

Neguţătorii românĭ fruntaşĭ ai Braşovului încă prin anii 1836 s'au constituit într'o societate propriă a lor, numită la început *„Gremiul levantin"*, ér mai în urmă *„Societatea comercianţilor românĭ pentru comerciul levantin"*, care nume îl pórtă şi astădĭ.

Până în timpul din urmă însĕ acéstă societate şĭ-a mărginit activitatea ei mai mult numai la ajutorarea împrumutată a membrilor. Un avênt nou a luat numai din anul 1898, când bărbaţii aflătorĭ pe atuncĭ în comitetul ei au pus'o pe un teren forte practic, îndreptându-şĭ străuinţele, înainte de tóte, în direcţiunea *formărei unei sucrescenţe de comercianţĭ românĭ*, carĭ de-o parte sĕ devină capabilĭ de-a moşteni şi susţiné firmele de adĭ ale comercianţilor noştri, ér de altă parte sĕ propage cât mai mult comerciul român în tóte părţile, în tóte centrele şi chiar în tóte comunele mai marĭ locuite de Românĭ. Aceştia vor fi odată ocrotitorii poporului nostru în contra esploatărilor streinilor; din ei va rĕsări noua bréslă de comercianţĭ românĭ, bărbaţĭ independenţĭ chiămaţĭ a întări elementul romănesc.

Ca sĕ mai căutăm a dovedi necesitatea crescerei unei asemenea tinerimĭ este aprópe de prisos. *Reuniunile nóstre comerciale*, ce s'au înfiinţat până acum în diferite centre locuite de Românĭ, ne pot fi martore, că cel mai mare neajuns, de care se împedecă în calea progresului lor, este *lipsa de neguţătorĭ practicĭ.*

Avem aicĭ în Braşov o şcólă comercială română superióră, care ne dă an de an un însemnat numĕr de tinerĭ bunĭ şi inteligenţĭ. Aceştia pot sĕ ne facă bune servicii în conducerea agendelor de comptabilitate, în purtarea registrelor etc. Cei mai mulţĭ dintre ei însĕ nu se aplică la negoţul practic, ci caută aplicaţiă ca comptabilĭ pe la băncĭ orĭ pe la anumite firme comerciale, cu deosebire în România.

A curma odată aceste neajunsurĭ; a face ca societăţile nóstre comerciale, câte le avem şi le vom avé, sĕ nu mai îndure atâta lipsă de bărbaţĭ practicĭ în ale negoţului; a da un avênt comerciului între Românĭ şi a-i ocroti în contra esploatărei streinilor: acesta e scopul, ce urmăresce Societatea Gremiului comercianţilor românĭ din Braşov.

Ea a şi făcut începutul în direcţiunea acésta, plasând — la patru firme comerciale — de-ocamdată patru tinerĭ românĭ (2 la coloniale séu băcăniă, 1 la porţelaneriă şi sticlăriă, 1 la lipscăniă.) Avem de observat însĕ, că plassarea acésta a tinerilor la comerciu este împreunată cu marĭ spese. În decurs de trei anĭ este a se plăti pentru ei câte 100 fl. pe fiă-care an, parte pentru îmbrăcăminte, parte pentru plătirea didactrului şcólei comerciale de séra, pe care tinĕrul are s'o cerceteze.

Cu o asemenea sumă se mulţumesc însĕ numai comercianţii românĭ; streinii pretind mai mult. Dênşii cer tótă întreţinerea tinĕrului, adecă: plătirea didactrului şcolar, care singur face 50 fl. pentru cursul întreg al ucenicielui, apoi cărţile de studiu, hrana, locuinţa, spălatul şi tótă îmbrăcămintea, aşa că întreţinerea completă a unui ucenic costă aprópe 300 fl. la an. Societatea nóstră însĕ, dispunĕnd de-un capital prea mic nu póte distribui ajutóre atât de considerabile. Dér totuşĭ, fiindcă tocmai acele comerciurĭ, carĭ sunt esclusiv în mânile comercianţilor streinĭ, sunt mai importante şi au viitor mai bun, precum este d. es. comerciul de ferăriă, galanteriă, lipscănia de modă, pielăria, comerciul de haine etc. — ni-se impune în mod imperios, ca chiar şi cu cele mai marĭ jertfe materiale sĕ căutăm mijlóce, prin carĭ sĕ putem plasa tinerĭ românĭ şi la aceste comerciurĭ.

Din cele spuse până aicĭ, va înţelege orĭ şi cine, că în casul de faţă nu se tractéză de-o afacere de interes local, ci de-o cestiune, care privesce interesele întregului popor român din Transilvania, Bănat şi Ţéra unguréscă. Dela resolvarea acestei cestiunĭ va atérna în considerabilă mĕsură emanciparea economică a poporului nostru de sub esploatarea strĕinilor; ea va aduce cele mai marĭ servicii institutelor nóstre financiare, căcĭ prin înmulţirea comercianţilor li-se va înmulţi şi clientela, ér reuniunilor nóstre comerciale le va face posibil de a trece cu o oră mai curênd peste marile greutăţĭ, ce le întêmpină adĭ prin lipsa atât de mult simţită de comercianţĭ practicĭ, eşiţĭ din familii bune, cu pregătirĭ şcolare îndestulitóre şi crescuţĭ sub neîncetat control şi supra veghiare binevoitóre, cum se cresc şi se vor cresce tinerii comercianţĭ de sub ocrotirea societăţii nóstre.

De aceea comitetul „Societăţii comercianţilor românĭ din Braşov"*) a hotărît a se adresa cu acest apel în prima liniă către Institutele nóstre financiare şi comerciale, rugând pe onoratele Direcţiunĭ ale acestor institute, ca apreţiând după merit nisuinţele Societăţii nóstre sĕ binevoiască a ne acorda din venitul institutelor de sub conducerea d-nialor un ajutor, décă nu mai mare, cel cel puţin egal cu taxa de membru ajutător, care e de *10 corόne pe an.* Despre hotărîrea, ce-o vor lua în privinţa acésta, ne rugăm sĕ binevoéscă a ne încunosciinţa pentru ca sĕ ne putem orienta cu privire la numĕrul tinerilor, ce-i vom puté plassa la comerciu.

Ajutórele eventuale sunt a se trimite pe adresa d-lui cassar al societăţii nóstre, *Ioan Săbădeanu*, comerciant în Braşov.

Din şedinţa Comitetului „Societăţii Comercianţilor Românĭ".

Cu devotată stimă:

Teodor Nicolau, preşedinte. **Gregoriu Maior**, secretar.

Emigrarea Evreilor.

Numai de curênd a apărut în Bucurescĭ un nou diar: *„Apĕrarea Naţională"*, c'un program pronunţat antisemit. Étă ce scrie acest diar în numĕrul sĕu (11) dela 28 Ianuarie st. v. anul curent sub titlul de mai sus:

Din când în când, la intervale periodice regulate şi ca nisce reclame sămsăresci, cetim prin unele diare cu tot dinadinsul „bine informate": din oraşul *cutare* au „emigrat" atâţia evrei, atâtea familii evreescĭ la America... Şi festa e jucată.

Căcĭ exodiul acesta e o simplă *fausse sortie*, cum se obicĭnuesce la teatru: personagiul îşĭ ia diua bună, se îndréptă spre uşa din fund, bunăóră şi rĕmâne tot pe scenă. Astfel în vestita anecdotă a d-lui Speranţă, *Jidanul călare*, acesta, după ce se pregătise o sĕptĕmână întrégă sĕ încalece şi el odată, când fù la adecă, se gătì, se pregătì, îşĭ făcù vênt şi... „rĕmase tot pe loc". Câte lacremĭ nu se varsă pe la gărĭ cu prilegiul unor astfel de emigrărĭ scamatorescĭ!

Or fi, însĕ, şi Evrei carĭ, într'adevĕr, vor fi plecând grabnic la America, dér acestora, forte puţinĭ la numĕr, cine scie după ce *gesch ft* próspĕt le sticlesc ochii în-

*) Membrii comitetului actual sunt d-nii: *Teodor Nicolau* comerc., *Nicolau Petra-Petrescu* director de bancă, *Ioan Săbădeanu* comerciant, *Dr. Nicolau Mănoiu*, *Ioan Duşoiu* comerciant, *Teodor Spuderca* comerciant, *Dumitru Muntean* comerciant, *Eremias-Nepoţii* comerciant, *Grigorie Birea* comerciant, *Gregoriu Maior* redactor.

---

dér nouă nu o sĕ ne ajungă. Vĕd, că nu-i modru sĕ ne ajungă, dér la ei cum de s'ar ajunge?

— Aşa bine, că vitele lor mănâncă mai puţin şi totuşĭ sunt mai grase, că stau iérna la căldură, unde mai mâncă, mai şi dorm, dér p'aicĭ vitele-s tot afară, vêntul le bate, plóia şi ninsórea le bate, frigul le stórce şi mĕduva din óse, aşa nu pot durmi, stau tot sus, tot rod, şi tot se leagănă de slabe, când es din iérnă. En sĕ cercăm, sĕ facem o alcătuélă, un grajd pentru ele, nu-i cel lucru mare. Acolo apoi o sĕ vedĭ, vor mânca mai puţin şi totuşĭ vor fi mai frumóse.

— Mĕ Tódere, mĕ, tu dicĭ una. Numai cât sĕ vedĭ tu, aci de când lumea şi pămêntul nimenea n'a umblat cu grajdurĭ, decât cei têrgoveţĭ numai, carĭ au o vacă-dóuĕ, dér noi gospodarii, carĭ din mila Domnului avem mai cu soţĭ... sci tu bine cum le ţineam, afară la largul.

— Aşa-i, bade, dér sĕ vedĭ d-ta, ca sĕ cercăm, sĕ facem noi ce n'au făcut alţii, pădurĭ avem de numai nu cad pe sat, sĕ facem, şi vom vedé, că-i bine. Că eu drept sĕ-ţĭ spun, pe unde am umblat, n'am mai vĕdut vitele zăcênd cât e ernita de mare, în vênt şi ger, cum zac ale gospodarilor noştri.

S'a gândit mult stăpânul lui Tóder asupra vorbelor lui, o nópte întrégă s'a tot gândit şi resgândit. Îi părea rĕu şi după locul, ce o sĕ-i cuprindă cu grajdul, că doră lui îi trebuesce grajd mare, că are vite multe, dér sĕ gândia şi la ticna, ce vor avé-o vitele lui la scut, la căldură. Ei, déră locul cât îl va cuprinde cu grajdul, nu-i mai aduce în vecĭ ceva folos. Acolo n'a puté nicĭ sĕ are şi samene câte ceva, nicĭ sĕ coséscă. Dér de-odată cu diua era hotărît.

— Mĕ Tódere, mĕ, m'am gândit şi m'am resgândit, tot atâta-i, hai facem noi un grajd. Lemne avem destule, scândurĭ avem şi, ce nu avem — sunt la cele morĭ.

— Bine dicĭ, bade, sĕ ne apucăm de lucru, mai chiamă câţĭ-va ómenĭ, şi în câteva dile grajdul va fi gata.

La sĕptĕmâna după aceea vitele stăpânului lui Tóder erau la adăpost, nu le ploua, nu le ningea, nicĭ vêntul nu le bătea, erau scutite ca 'n casă. Dimineţa nu se sculau din aşternuturĭ până era sórele sus, atuncĭ le deslega dela iesle, le slobodia la câmp, şi séra veniau ca doba de umflate, de sătule ce erau. — Séra le lega la iesle şi ele dormiau duse până colo la cina cea bună, atuncĭ le băga Tóder ceva paie de ovĕs orĭ turgenĭ de păpuşoiu tăiaţĭ mĕrunt şi până diminéţa, ce le slobodia la păşune, nimic nu le mai da, şi totuşĭ când eşau din grajd, gândiai, că o sĕ sece părăuaşul, ce curgea pe la pórtă, atâta apă beau.

Acum vedea stăpânul lui Tóder, că deu mai uşor se ţin vitele în grajd la căldură, decât afară la largul. Cu un lucru nu se putea însĕ împăca: de ce adecă Tóder taie turgenii mĕrunt, de ce nu-i dă aşa întregĭ la vite? Şi întrebă pe Tóder, de ce mai omóră vremea şi cu acel lucru? Ér Tóder îi rĕspunse: Aşa-i bine, stăpâne, aşa am vĕdut, că fac Nemţii, pe unde am umblat, că aşa rod tot, de nu rĕmâne nimic.

Acum era împăcat stăpânul şi cu acésta, după-ce vĕdù, că în adevĕr vitele lui nu fac ogrinjĭ din tulenĭ. Dér diua scade, nóptea cresce, şi odată numai se trediră cu un omĕt până 'n genunchĭ.

Vitele celorlalţĭ gospodarĭ din Sĕrăcăcenĭ erau afară, îşĭ mâncau nutreţul din omĕt, îl mai şi călcau în picióre, dér cele ale stăpânului lui Tóder erau la adăpost, mâncau din iesle tot câte puţin şi beau apă bine, când le slobodia la gârlă.

După-ce frigul se făcù şi mai mare, lua Tóder balegă próspĕtă şi cu ea umplea orĭ-ce crepăturiţă vedea printre bârne.

— De ce te mai mânjescĭ pe mânĭ cu balegă? întrebă odată stăpânul sĕu.

— Dór vedĭ, că prin crepăturĭ

tr'acolo... Căci Evreiul, ființă rătăcitóre din fire și prin blăstăm dumnedeesc, când vei căuta bine, nu emigréză ci numai *immigréză.*

Istoria lumii stă de față, ca sě ne arate, că Evreii, de vre o patru mii de ani încóce, nu părăsesc locurile pe unde au tăbărît, decât atuncia când le-au sleit de tot, și se uită glupav în zare, ca sě vadă spre care parte de lume sě se repează de acum, séu când popórele, supte de ei până la mĕduvă, se scólă asupra lor cu urgie, ca Egiptenii de odinióră... Pentru dênșii hotare politice nu se află pe glob, interesele naționale, afară de ale lor, nu esistă, dragoste pentru tovarășii lor de traiŭ sub aceleași legi nu au. Ca nisce fiarĕ, vecinic nesăturate, ei dau tîrcóle țĕrilor, pândesc trecĕtorile și dau năvală. Décă împregiurările séu veghiarea niscăror-va autorități mai patriotice îi silesc sĕ se depărteze de un ținut, apoi, neîntârdiat, se întorc érăși prin alte trecĕtori, cu alte pașapórte, cu alte fisionomii, fără perciuni, póte dér vecinic cu aceleași năravuri... Și décă *cinci* din ei emigréză, mutându-se adecă. dintr'un oraș într'altul, apoi *cinci-deci* immigréză din Galiția séu de aiurea și se aședă ca trântori la stupina țĕrii...

La ce, adecă, sĕ emigreze Evreii? Canaanul, pământul făgăduinței lor, nu-i pretutindeni?

Óre îi pasă lupului de ce soiŭ sunt vitele din turmă? Și cine audit'a de vre-un lup intrând în târlă de dragul ciobanilor séu fugind din ea de urîtul oilor?

Și unde emigréză Evreiul mai cu mulțumire? Dér unde sĕ încuibă jivinile parasite mai cu deosebire, decât în clădirile ținute rĕu? Unde sporesc microbii otrăvitori mai ales, decât în organismele șubrede? Sfâșierile lăuntrice din unele State, gospodăria lor pĕcătósă, vanalitatea funcțiunilor de pe la margini sunt atâtea scopuri pentru scurgerea Evreilor în sînul acestora... Incă trei țĕri: Britania-mare cu 36 milióne locuitori, Francia cu 35 milióne și Polonia cu numai vre-o 7 milióne și jumĕtate. Pe când în cele dintâiŭ două numĕrul Evreilor nu însuméză nici câte măcar o sută de mii, în a treia, prăsila epurescă a lui Israil sĕ ridică până la cel puțin opt sute de mii.

Cât pentru regatul nostru, din pricina recensĕmintelor pururea defectuóse — par' c'ar fi un făcut — nu scim *anume* nici câți suntem *noi*, nici câți sunt *ei*; rĕmâne o taină nepĕtrunsă între Evrei, și numĕrătorii lor... Scim însĕ — și acésta e îngrozitor — că Moldovei i-se ineacă, din an în an, în piept suflarea și că décă nu ne tredim, de pe acuma, sĕ i aducem aer curat, deschidêndu-i ușile și ferestrele, nu va mai trece mult până când moștenirea lui Dragoș sĕ între în agonia...

Ați cetit statistica Iașilor? Mărturisesc, că tare nefericit pentru nepăsarea lui trebue sĕ fiă Românul acela, care sĕ nu se fi cutremurat. România întrégă sĕ ofilește, se înnădușe, se repune, ér noi facem politică înaltă și bizantinism, noi aflăm cu vênt din sufletul nostru cimpoiul unor al de Lassalle, Marx și altor Evrei cu minte vicleană, uitând, că socialiștii de soiŭ curat, ca Liebknecht însuși se revoltă de cele ce s'au petrecut în Francia când cu monstruosul proces al lui Dreyfus... Ați cetit statistica Iașilor, și cu tóte acestea, spuneți că Evreii *emigréză*. Incătrău? spuneți, încătrău, pentru numele lui Dumnedeu? In vĕzduhuri, póte ca aburii din mlaștini, în văzduhuri, de unde se varsă érăși pe pămêntul nostru ca mană de sărăcie...

Nu, nu, Evreii nu emigréză. Țéra nóstră încă n'a ajuns atât de... *pĕcătósă* în ochii Evreilor, ca s'o lase ei în mila Domnului. Cunosc, în Germania, un principat, fórte mititel ca teritoriu, fórte însemnat însĕ ca leagăn al unei puternici dinastii; el a fost stăpânit de doi principi și are două capitale. dintre cari una înțesată cu Evrei, ca lemnele unui pat vechiŭ cu stelnițe, pe când cealaltă e scutită de binecuvêntarea seminței lui Iuda; vedi că una a fost cârmuită vitregesce, pe când cealaltă părintesce. Principatul acela, din Suabia, se chiamă *Hohenzollern*, ér cele două ale lui capitale, cu destin așa de neasemĕnat, sunt: una Hechingen, alta *Singmaringen*, nu departe de obîrșia Dunării.

Si din vina cui se nenorocesce adi Moldova, până într'atâta de intocsicată, încât par'că nici nu mai simte chinul otrăvii? Din vina triștilor noștri cârmuitori de pe vremi, de sus și până jos, cari nu s'au înfricoșat de cuget sĕ-și vêndă moștenirea, ca Esau, pe un blid de linte ovreiască...

Dér sĕ dicem, în sfîrșit, că Evreii emigréză. In ce chip emigréză ei? Cum sĕ fiă obiceiul lor sĕ... ierte-mi-se espresiunea — sĕ „spele putina?“ Au venit ca „vêndétori de haine vechi“ — vorba lui Treitschke și pleacă!.. cum? Sĕ ascultăm, cum îi povĕțuesce Biblia prin graiul lui Moisi: „Și va fi că, eșind voi din Egipt, nu veți merge *cu mâna gólă*; ci fiă-care femeiă va cere dela vecina sa și dela óspetea casei sale vase de argint și vase de aur și vestminte, pe cari le veți pune pe fiii voștri și pe fiicele vóstre, și *veți despoia pe Egipteni*“. (*Eșire*, 3 21—22. Biblia de Iași, 1874.)

Si mai la vale: „Și fiii lui Israil făcură după cuvêntul lui Moisi, și imprumutară dela Egipteni vase de argint și vase de aur și vestminte... *Și așa ei despoiară pe Egipteni*“ (12,35—36.)

Astfel iubiților mei frați Români dela Tisa până la Nistru, emigréză Evrei.... când *emigréză*. Feriți-vĕ, deci!... sculele și hainele vechi.

Lege în contra inmoralităților.

Parlamentul german din Berlin a votat dilele acestea un proiect de lege, al cărui cuprins este următorul:

„Se pedepsesce cu *un an de temniță* și *1000 coróne amendă*, séu cu una din acestea:

1) acela, care vinde, împrăștie, afișéză pe păreți, espune la vedere publică, séu care ține în deposit, anunță ori îmbie spre cumpărare tipărituri, tablouri séu chipuri inmorale;

2) cel ce vinde pentru bani, séu îmbie spre cumpărare unor indivizi mai tineri de 18 ani tipărituri inmorale, chipuri séu tablouri;

3) cel ce pune la disposiția publicului, anunță séu îmbiă spre cumpărare obiecte menite a-se folosi pentru scopuri inmorale;

4) cel ce publică anunțuri cu scop de-a mijloci anumite întâlniri inmorale.

„Pe lângă pedepsirea cu temniță, vinovații vor mai puté fi osîndiți și la pierderea drepturilor cetățenesci și la punerea vinovatului sub paza poliției.“

Acest proiect de lege a fost votat cu unanimitate și fără multă discuțiă din partea parlamentului. Indemn la aducerea lui l'a dat directorul unui gimnasiu superior, care și-a făcut o colecțiune întrégă de cărți și chipuri inmorale, pe cari le confiscase dela scolari de câte 15—18 ani. Dovedile aduse au pus pe griji și au surprins chiar și pe cei mai liberali membri ai parlamentului, cari sunt tot-odată și capi de familiă, vĕdênd, până unde a ajuns stricăciunea, ce amenință moralitatea și sănĕtatea fiilor lor.

E bine cel puțin, că parlamentul german a venit în cele din urmă cu legea de față. Dér óre în statul ungar, unde nu numai prin chipuri, scrieri și tablouri, ci și pe alte căi mișelesci speculanții fără suflet propagă inmoralitatea și corump populațiunea în modul cel mai nerușinat, când se va aduce o asemenea lege? Scim, că guvernanții unguri, necum sĕ se gândéscă la așa ceva, dér au suferit chiar cu ocasiunea serbărei lor milenare sĕ se ridice faimosul „Ös-Budavár“, unde în fața lumii se produceau scenele cele mai revoltătóre pentru simțul moral al cetățenilor nestricați. Dela asemenea stăpânitori, cari stau sub influința Jidanilor șarlatani, nu ne putem aștepta încurênd la astfel de lucruri.

SCIRILE DILEI.

— 29 Ianuarie v.

Noua Reuniune economică română din Orăștiă are până acum 150 de membri însciși. Ea a ținut întâia prelegere porală la Orăștiă, unde d-l Ioan *Mihaiŭ* a vorbit despre cultivarea plantelor de nutreț, mai ales a trifoiului, ér d-l C. *Baicu* despre ceea ce avem de făcut în grădina de pomi. Acea conferență a succes fórte bine. A fost cercetată de peste 100 țĕrani și vre o 30 de domni. A doua prelegere publică se va ține mâne în Balomir. Va vorbi d-l Ioan *Mihaiŭ* despre plantele de nutreț și d-l Nic. *Mihăila* despre alegerea și întreținerea vitelor și nobilisarea soiului.

Dar pentru școlari. D-l Basiliu *Rațiu*, fostul vicar al Făgărașului și adi rector seminarial în Blașiŭ, a dăruit pentru școlarii sĕraci din comuna sa natală Căpâlna inferióră 30 de cărți de șcólă în preț de 8 fl. 30 cr. Nu este acesta cel dintâiŭ și nici cel mai mare dintre darurile făcute pentru causele nóstre culturale din partea venerabilului D-n Basiliu Rațiu, dér am ținut totuși sĕ-l amintim pentru că e un dar frumos și esemplul dat prin el e încă și mai frumos. Așa ar trebui sĕ facă și alții, ér nu — după ce au eșit în lume și au ajuns la pâne albă — sĕ-și uite de frații din satul lor, în mijlocul cărora și-au petrecut copilăria.

Pentru masa studenților dela șcólele medii și superióre din Brașov au intrat următórele contribuiri:

Dómna Lucia V. Bologa a contribuit **20 cor.** în amintirea iubitului ei vĕr Virgil Popea.

— Esprimăm cele mai vii mulțămite pentru aceste nobile daruri: *Direcțiunea șcólelor.*

Reuniunea „Frația“ din Bucuresci, precum ne este cunoscut, este o reuniune înființată din partea numeroșilor Români din comuna ardelenéscă Cața, pe cari împrejurările vieții i-au silit sĕ-și părăséscă satul și țéra pentru a-și căuta traiul în România, mai ales în Bucuresci. Scopul reuniunei este de o parte ajutorarea imprumutată a membrilor în timpuri grele, ér de alta ajutorarea fraților lor de acasă. Sub conducerea zelosului sĕu președinte, a d-lui *Ig. Mircea*, licențiat în drept și comerciant, societatea dela înființarea sa și până adi a mers treptat tot înainte, împărțind frumóse ajutóre Românilor din Cața, mai ales prin procurarea de cărți și gazete pe séma lor, ér capitalul și-l'a înmulțit treptat, așa că după cum aflăm din darea de sémă pentru anul 1899, ce ni-s'a trimis și nouĕ, la finéa acelui an ajunsese la 5451 lei, deși în cursul anului, pe lângă alte spese, s'au trimis ca ajutor în Cața 286 lei și 80 bani. Numĕrul membrilor societății la finea anului 1899 era: 47 fundatori și 14 activi. Cu totul 61. Dorim și în viitor repide înaintare și înflorire acestei harnice societăți!

Coruri la sate în „România“. Revista poporală „Albina“ din Bucuresci află, că în multe sate din România harnicii în-

---

intră frigul la vite, sĕ nu le fiă frig. Dér sĕ-mi ajuți, stăpâne, sĕ suim în pod douĕ-trei care de nutreț, că atunci va fi și mai cald în grajd. Și așa au făcut, și au vĕdut, că-i bine așa.

Când fù colo prin postul Paștilor, mai toți gospodarii umblau după fên de cumpĕrat. In Sĕrăcăceni nu aflau, deci mergeau prin satele vecine, de pe unde îl luau în focul vênĕt de scump. Stăpânul lui Tóder însĕ avea nutreț destul, vitele lui erau grase și frumóse, de gândiai, că-s pe la diua crucii, când cobor din munte.

E bun lucru grajdul ĕsta, mĕ Toadere, dise atunci stăpânul sĕu. Ar fi bine sĕ-și facă toți gospodarii noștri câte-un așa grajd, că cruță mult nutreț.

O sĕ-și facă și ei, décă vor vedé, că-i bine, rĕspunse Tóder. Dér, stăpâne, ți-am spus multe de când veniŭ din miliția, câte și mai câte vĕdui eu p'acolo.

Ar fi bine sĕ cercăm și noi cu erburi de nutreț cum au ei. Ar trebuì sĕ sĕmĕnăm lucernă și trifoiu, care se pot cosi de 3—4-ori într'o vară; ar trebuì sĕ sĕmĕnăm sfecle (napi) da nutreț, cari dau o hrană bună tuturor vitelor, cu deosebire vacilor cu lapte. Uită-te dumniata, stăpâne, cum e și grădina d-tale de mare și de bună, o cosesci de douĕ-ori, faci 10—12 care de fên și 6—8 care de otavă. De s'ar ara și sĕmĕna cu lucernă, ar da pe de 2-ori atâta nutreț, apoi bun, Dómne, că se îngrașă de ea vitele, ca și de ovĕs.

— Cred, Toadere, dér a fi scumpă sĕmînța, de unde în tot anul atâta arat și atâția bani pe sĕmînță?

— Bade, de sĕmĕnăm lucernă, aceea ține și 6 ani, ba și mai mulți; ér trifoiul ține trei-patru ani.

— Hm! N'ar fi cel lucru mare sĕ cercăm, ci mĕ tem, că nu o sĕ ne iasă strigările, și atunci ce facem?

— Ce sĕ facem? Cine nu cércă, nu pierde, dér nici nu câștigă. Am făcut încercarea cu grajdul și am vĕdut că-i bine; de ce óre n'am face o încercare și cu lucerna și cu trifoiul? Sĕ sĕmĕnăm la început mai puțin, numai câte-un chilogram, și — de vedem, că-i bine, la tómnă spargem din pagiște și facem loc mult pentru trifoiu și pentru lucernă și pentru napi de nutreț. Aci, vedi dumniata, crescerea și ținerea vitelor este cea mai bine rĕsplătită. Vara, slavă Domnului, se pot ține vite multe, dér iérna cu ce le ținem și cum? Cu fên bun — rĕu cum îl putem aduna, mai cu ceva otavă și turgeni. Alte neamuri, mai luminate decât noi în ale gospodăriei, au pentru iérnă atât nutreț, bun pe séma vitelor, de ne pun în uimire. Ei au lucernă, au trifoiu, au napi, ér noi stăm numai pe lângă ierburile, cari de bună voia lor rĕsar din pămênt, nesĕmĕnate, neîngrijite.

— Apoi unde dici tu, că ar fi bine sĕ cercăm cu ierburi, de cari spui tu?

— Aci în grădină. Colo unde-i păpușoiștea s'a ara și sĕmĕna ovĕs, ér după ce am grăpat, vom sĕmĕna tot acolo sĕmînță de lucernă 1—2 chilograme, și pe un petec de loc vom sĕmĕna 1—2 chilograme de trifoiu, ér într'un petec nu vom sĕmĕna ovĕs, ci numai napi curați.

— Dacă-i așa, fă cum sci, eu îți dau voiă, dér atunci cucuruz unde sĕ punem?

— Pentru cucuruz vom sparge din țelină, că scii d-ta, că el în țelină se face fórte bine. D'apoi bostani ce s'or face în țelină?

Și așa au făcut. Au umplut cucuruzaștina cu trifoiu și cu luțernă, și cu napi, ér cucuruzaștină și-au făcut alta nouă, cum au spart din țelină.

Dér n'au avut a se căi. Ovĕsul atât s'a făcut de gras, încât a trebuit sĕ-l coséscă când a prins a înspica și au făcut din el o claiă mare de nutreț. La vre-o 6 sĕptĕmâni au cosit un pĕr gros de lucernă și de trifoiu, ér tómna târdiu au mai cosit un pĕr de otavă. Și au făcut de pe un mic petec de loc atâta nutreț bun și scump, de se minunau ei înși-și. Napii (sfeclele) încă s'au făcut bine. De pe la Sântul Petru viței trăiră tot cu frunde de acelea grase de napi, cari li-se dau învrĕstat:

vĕțătorĭ au format cu școlarii corurĭ bisericescĭ, carĭ cântă în biserică Dumineca și la sĕrbătorĭ marĭ. S'au înființat în unele capitale de ale județelor scolĭ de cântărĭ pentru formarea cântăreților. Așa este una în Severin, susținută de clerul mehedințan, care e fórte bine condusă și dă minunate resultate. In scurtă vreme din acea școlă vor eși cântărețĭ bine pregătițĭ pentru bisericile dela sate.

Licențiat în farmacia. Din Bucurescĭ ni-se împărtășesce, că d-l *Aurel Tipeiu*, de nascere din Zĕrnescĭ, a făcut în 22 Ian. v. c. esamenul de licență în farmacia cu succes fórte bun.

Darurĭ pentru biserică. Primim spre publicare următórea mulțămită: In numele comitetului parochial gr. cat. din *Negreștĭ* ne ținem de datorință a aduce și pe acéstă cale mulțămita și recunoscința nóstră profundă următorilor poporenĭ, carĭ au cumpĕrat pe séma s. bisericĭ următórele obiecte anume: *Çilică Çințiaș* a lui Dumitru un potir de aur în preț de *101 fl. Mihaiu Lohan* a lui Mihaiu și *Non Fedorcă* și *Çilică Cicio* a lui Sandru un ciboriu, pentru cuminecătura morboșilor, precum și o cădelniță în preț de *40 fl.* Vasile *Liscă* a lui Dumitru o restignire (cruce) frumósă pe s. altar, Augustin *Pop* și Mihaiu *Çintiaș* a lui Dumitru 2 praporĭ în preț de *20 fl.* Ion *Cicio* a lui George o s-tă Evangeliă în preț de *22 fl.* Mihaiu *Cintiaș* a lui Dumitru un Liturgier în preț de *3 fl. 20 cr.* Dumnedeu sĕ priméscă aceste fapte creștinescĭ și sĕ rĕsplătéscă însutit bunilor dăruitorĭ! — *Negreștĭ*, 6 Februarie 1900: *Dumitru S. Ardeleanu*, învĕțător.

Têrgul din Sebeș, ce s'a ținut în 26 și 27 Ianuarie n. c., a fost cercetat fórte bine, dice „Bunul Econom". Vite multe, cumpĕrătorĭ asemenea. S'au căutat tare boii și vacile de jug și au fost bine plătite. Asemenea bine căutațĭ au fost boii grașĭ de tăiat. — Aceeașĭ fóiă spune, că în urma timpului primăvĕratic, ce avem de vre-o două sĕptĕmânĭ încóce, pe unele hotare din ținutul Orăștiei s'au vĕdut deja plugurĭ la câmp. Ómenii au eșit la arat.

Cununii și logodnă. Dumineca, în 6 (18) Febr. a. c. se va cununa în biserica română gr. or. din Tohanul nou d-șóra *Anetta Moșoiu* cu d-l *Sabin Cerbu* absolvent de teologiă, original din comuna Pĕrĕu.

— D-l *Romul Rusu*, fost învĕțător, ér acum notar de cerc, din comuna Tătârlaua, și d-ra *Victoria M. Pandrea* din Tohanul vechiu, se vor cununa în 18 Februarie n. c. în biserica română din Tohanul v.

— D-l *Cornel Condor* absolvent de teologiă, din Călata-mare, și d-ra *Zoe Rimbaș*, absolventă de cursul pedagogic, se vor cununa în 13 (25) Febr. c. în biserica gr. or. din Brad.

— D-l *Octavian, Popp* învĕțător dirigent în Vad, anunță logodirea sa cu d-ra *Maria L. Ghimbășan* din Făgăraș. — Dorim fericire tinerilor părechĭ!

Un copil aruncat în tren. Intr'un vagon dela trenul de Moldova, care plécă din gara de nord la órele 9 și 15 minute séra, s'a descoperit în apropiere de Chitila, sub o bancă din fund, un copilaș ca de 7 până la 8 lunĭ. O mamă denaturată, voind sĕ scape de fiul ei, îl aruncase în vagonul acelui tren. Copilul fù transportat la Bucurescĭ și trimis în spitalul Maternitatea. Poliția a început cercetările pentru descoperirea acelei denaturate mame.

Chiriă pentru cerșit. Un parisian, care locuesce în Amsterdam, trecênd printr'o stradă în care se afla tot-déuna un cerșitor, căruia îi dădea în tóte dilele câte un ban de pomană, nu-l mai zări sub pórta, unde era deprins sĕ-'l vadă. El se uită peste drum și vede pe cerșitor sub altă pórtă, zîmbindu-i. Se apropie de dênsul și îl întrébă de causa mutării. Cerșitorul rĕspunse: Proprietarul îmĭ cerea, pentru-că cerșiam sub pórta lui, 12 francĭ pe lună, pe când aicĭ dau numai 6 francĭ pe lună.

Producțiunĭ și petrecerĭ.

Tinerii meseriașĭ românĭ din Brașov (Scheiŭ) vor arangia Dumineca, în 6 (18) Febr. în sala dela Redută, o nouă petrecere poporală, al cărei venit va fi destinat în favorul fondului pentru înființarea și susținerea unui cor la biserica sf. Treimĭ de pe Tocile. Producțiunea, pentru al cărei bun succes tinerimea îșĭ dă tótă silința, va consta din corurĭ, dirigiate de d-l Dr. Sterie Stinghe, o declamațiune, un dialog și la urmă representarea următórelor două piese teatrale: „O daraveră periculósă", farsă în 1 act, localisată de I. Em. Bobancu. Va fi representată prin d-nii: V. Moldovan, D. Bucă, d-ra E. Râșnovean și d-l G. Stinghe. — Apoi se va representa comedia în 1 act de Alexandri: „Creditorii" prin d-l: N. Purcărea, d-ra Elena Pufu, d-nii: N. Ardeleanu, N. Scurtu, Al. Benigal, I. Prunache, V. Ogea, N. Voina, D. Gârneți, G. Iliescu. După producțiune urméză dans. Intrarea: de persónă 60 cr., pentru studențĭ 40 cr.

*

Bal în Blașiŭ se va arangia Dumineca în 11 Februarie n. în sala dela „Otelul Univers" în favorul studenților lipsițĭ în cas de morb. Comitetul arangiator: Aron Deac, președinte. Ioan Rațiu, secretar. Octavian Bonfiniu, cassar. Dr. Ambrosiu Chețian, controlor. Iacob Mureșianu, Gavrilă Precup, Ioan Fodor, Teodor Vandor, Valeriu Suciu. Inceputul la 8 óre séra. Intrarea: de persónă 2 cor., de familiă de 3 membri 4 cor., de mai mulțĭ 5 cor. Suprasolvirile se vor chita pe cale diaristică.

*

Din comitatul Sătmarului ni-se scrie: In falnica comună română 'Pomi avurăm la 28 Ianuarie n. o frumósă serată literară împreunată cu joc. Eă a fost arangiată la inițiativa bravului învĕțător George *Zach.* S'au predat prin tinerimea de ambe sexe mai multe piese, fórte instructive pentru popor, din lucrările d-lui Ión Pop-Reteganul. Predarea s'a făcut bine și cu efect, așa că publicul a rĕmas nu numai mulțumit, dér chiar surprins de prestațiunile tinerimei. Ca óspețĭ au fost de față mai toțĭ preoții din cele două protopopiate: Ardusat—Someș. Dintre învĕțătorii din tract însĕ, afară de d-l Nagy din Lipo și d-l Anderco din Anciua, alții n'au fost; a fost însĕ d-l Lupan din Baia-Sprie, venit dintr'o depărtare atât de considerabilă.

Dómne bine ar fi, décă și în alte comune din aceste părțĭ s'ar face ceea ce a făcut d-l Zach, căcĭ aicĭ lipsa de întrunirĭ naționale române e fórte simțită!

Un participant.

Literatură.

A eșit de sub tipar ***Al doilea capitol din contabilitatea duplă***, de *I. C. Panțu.* Acéstă nouă broșură conține: *afacerile de credit cambial și afacerile de bancă.*

La creditul cambial s'a întrodus o afacere de patru lunĭ, trecută în registrele principale și auxiliare după metodul usitat la noi, precum și după metodul numit frances, întocmai așa, după cum se întrebuințéză în practică, arătându-se încheerile lunare și încheerea anuală.

La afacerile de bancă, după o împărțélă sistematică a afacerilor, s'a esplicat scontul de cambii și reescontul, afacerĭ cu monete, avansurĭ pe efecte publice (lombard); împrumuturĭ pe alte gagiurĭ (marfă etc.) și depunerile spre fructificare. Esplicările s'au făcut la singuratice casurĭ și apoi s'au combinat la micĭ afacerĭ, carĭ duréză trei și șése lunĭ, arătându-se încheerea într'un Maestru tabelar și la urmă arătându-se trecerile, așa după cum se întêmplă în practică, în registre principale și auxiliare.

Prețul este 2 corónе + 10 banĭ porto. De vêndare în Brașov: la Tipografia „A. Mureșianu" și la Librăria N. Ciurcu. In Sibiiu: la Librăria archidiecesană. — Atragem atențiunea publicului nostru, îndeosebĭ a celor ce se ocupă cu afacerĭ comerciale, precum și a membrilor din direcțiunile băncilor nóstre și a funcționarilor acestora, asupra acestei lucrărĭ de neapĕrată trebuință.

*

„Severina". Sub titlul acesta, d-l *Ioan Vidu* a scos de sub tipar o drăgălașă colecțiune de corurĭ, compoziții proprii. Conține următórele 10 piese: 1) „Sus băețĭ" cor pentru trei vocĭ egale; 2) „Cântec de primăvară", cor pentru trei vocĭ egale; 3) „Sborul", cor pentru trei vocĭ egale cu acompariament de pian; 4) „Nainte Române", cor pentru patru vocĭ bărbătescĭ: 5) „Sus opincă", cor pentru 4 vocĭ bărbătescĭ 6) „Andalușa", cor p. 4 vocĭ bărb. cu acomp. de pian: 7) „Logojana", cor mixt: 8) „Rĕsunet dela Crișana", cor mixt cu solo de bariton; 9) „Rĕsunetul Ardealului", cor mixt cu solo de mezzo-sopran; 10) „Marșul ui Mihaiu eroul", cor mixt cu acomp. de pian. Prețul unui esemplar 6 coróne.

*

„Raportul Periodic Ilustrat" al *Librăriei diecesane din Caransebeș* a apărut tocmai acuma, arătând cărțile, tipăriturile și mai ales ornatele și rechisitele bisericescĭ aflătóre de vêndare la librăria diecesană din Caransebeș. Administrațiunea acestei librării póte servi și comunele bisericescĭ nu numai cu lucrurile, ce se țin de tipografie și de librărie, ci și-a procurat totodată un mare deposit de ornate și rechisite bisericescĭ, carĭ tóte sunt lucrate din material solid și după ritul ortodox. Acest „raport periodic ilustrat" se trimite la cerere gratuit.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 10 Februarie. Foile ungurescĭ aduc laude ministrului-președinte *Szell* pentru discursul sĕu de ierĭ, privitor la politica sa de naționalitate.

Londra, 9 Februarie. Din cartierul general al Burilor se anunță, că trupele englese *au fost silite sĕ părăsescă cele două înălțimĭ luate cu asalt;* generalul *Buller s'a retras cu trupele sale érășĭ pe țĕrmul drept al rîului Tugela.*

Modder-River, 9 Februarie. Incercarea generalului engles *Macdonald* de a încunjura pe Burĭ, *n'a reușit.*

odată trifoiu uscat, odată frunde verdĭ de napĭ. Și erau vițeii grașĭ și frumoșĭ de-țĭ era mai mare dragul a privì la ei, cresceau ca din poveste. Tómna scóseră napii (sfeclele) din pămênt, tot ca bostanii de marĭ. I-i aședară în șură și-i acoperiră cu pae. Ér după-ce vĕdură vitele pe iesle, da în tótă séra vacilor de lapte și viteilor câte-o trocuță de napĭ tăiațĭ. Și dau vacile lapte bun și mult, și era fălos stăpânul lui Tóder, de argatul ce are, dér și Tóder era fălos că nu l'au lăsat pe jos înoirile, ce le-a adus în gospodăria stăpânului sĕu.

Ómenii din sat se mirau, de unde scie Tóder al bețivului atâtea lucrurĭ minunate, că dóră și din ei mulțĭ au fost prin cele țĕrĭ streine la óste, dér nicĭ unul n'a venit cu capul atât de plin de înțelepciune, ca el.

Avea stăpânul lui Tóder mai mulțĭ copii, dér copilul cel mai mare era Florica, o fată cât sĕ o zugrăvescĭ, nu alt-ceva.

Tóder argatul, era și el fecior, nu tufă, sprinten și frumos, harnic și crutător, apoi cu minte ca un preot. Dér era argat sĕrac, harnicul de tată-so beuse mai tot, ce avuse, decĭ nu se putea gândì la însurătóre cu o fată din ómenĭ ca Florica. Nu-i vorbă, o juca el la horă — când încăpea de alțĭ feciorĭ avuțĭ, mai povestiau ei p'acasă și când erau pe câmp la lucru, dér nu cuteza nicĭ sĕ gândéscă, că Florica sĕ-i fiă lui nevastă.

Colo după Bobotéză venise pețitorĭ la Florica, pețitorĭ din al 3-lea sat, ómenĭ cu stare, gospodarĭ vestițĭ. Tóder era acasă la stăpân. Florica era dusă în ședătóre, că era într'o Joi séra, când torc fetele până târdiu, c'apoi Vinerĭ nu-i bine de tors.

Trimiseră decĭ pe Tóder în ședĕtóre, sĕ chieme pe Florica acasă. Și ascultà el porunca și se duse, dér se duse tare îngândurat: Sĕ mĕ duc, îșĭ gândia el, sĕ o chiem acasă, ca sĕ o ducă ĕștia colo departe! Hm! Óre... dér nu, una ca asta nu se póte. — Când veniau către casă începù Tóder așa: Tu Florică, tu... hm.... ce ai dice tu décă.... vedĭ tu..- nu te-ai mărita așa departe, se rĕmâi tu în satul nostru, că, orĭ cum, ai părințĭ, ai neamurĭ, ai prietinĭ și prietine...

D'apoi, Teodere, și eu m'am gândit așa, dar vedĭ, că tu nu ai dis nimic, păn' amu.

Écă dic amu. Și cum mergea pe lângă olaltă, se apropiară mai binișor și cu o sărutare lungă și dulce, jurămêntul de credință vecĭnică era făcut.

Peste câteva sĕptĕmânĭ fierbea satul. Așa, diceau babele, după cine-șĭ mai scie mărita și gospodarul ĕl mare pe Florica? După códa satului, după feciorul bețivului.

Én' tăcețĭ din cea gură, rĕspundeau moșnegii și ómenii mai aședațĭ, én' tăcețĭ din gură. Cu ce-i Toader vinovat, décă tată-so-i cum îi? Óre el l'a cumpĕnit sĕ se facă bețiv? Toader e om ca ómenii, îi fecior cuminte și frumos, e om harnic și scie cumpĕnì lucrul gospodăriei, ca nimenea în satul nostru. Lui socruso-i trebue un așa ginere, că avere are destulă, încă prea multă, dér singur nu o póte învinge. Cu Toader împreună lucrând, o sĕ-i créscă averea și binele vĕdênd cu ochii. Apoi feti-i place, ea are sĕ tráéscă cu el. Bine face gospodarul că i-o dă!

După câte-va dile fù nunta, nuntă mare nu glumă, ca la gospodarĭ.

Acum dice Toader lui stăpânus'o *socrule* și muncesc împreună, ca tată cu fecior, și binele cresce la ei vĕdênd cu ochii.

Sătenii încă au apucat multe din înnoirile, ce vĕd că le face Tóder și toțĭ cunosc, că un om cuminte ca el nu a mai vĕdut Sĕrăcăcenii de când lumea și pămêntul.

Apoĭ sĕ mai dică cineva, că din tată slăbănog și copiiĭ trebue sĕ fie ca el? Étă Toader Sprinten a dovedit că nu-i așa!

Ioan Pop Reteganul.

POVEȚE.

Contra arsurei. Cel mai simplu mijloc contra arsurei este sarea de bucătăriă topită în apă și cu acésta apoi se fac comprese la locul ars. Mai bune sunt însĕ compresele cu apă de sare acră. Este recomandabilă și o alifiă făcută din unt și gălbenuș de ou; anume la un gălbenuș de ou se adauge o lingură de unt. Acésta se pune pe o cârpă de in și după-ce alifia se încăldesce, se înlocuesce cu alta próspĕtă. Acéstă alifiă alină durerile în timpul cel mai scurt și vindecă chiar și rana.

MULTE ȘI DE TÓTE.

Scene din Africa.

Exploratorii francesĭ Voulet și Chanoine, ajungênd în țéra Mossi de lângă Niger (Africa), țéră care este un platou, au dat peste lucrurĭ dintre cele mai curióse, necunoscute încă. Țéra este fórte productivă, însĕ între ogórele verḑĭ se ridică icĭ și colo munțĭ de pétră, scoșĭ la înălțime de turburările interne ale pămêntului. Pe vêrfurile acestor munțĭ sunt cocoțate, ca și nisce cuiburĭ de vulturĭ, o mulțime de sate, locuite de niște ómenĭ rĕsboinicĭ. Mormintele acestor sate au o particularitate curiósă: Morțiĭ sunt băgațĭ în micele carvene ale munților, carĭ mărginesc platoul Mossi și carĭ carvene sunt apoi zidite.

Invĕțațiĭ sunt sigurĭ, că aceste găurĭ erau mai înainte locuințele vechilor troglodițĭ. Locuitorii, în limba lor, își ḑic habe și ei ḑic că: Ómenii carĭ locuiau în acele găurĭ, aveau aripĭ. Acéstă imagine însémnă simplu, că vechii locuitorĭ ai regiunei erau fórte sprintenĭ, de vreme ce locuiau în adevĕrate cuiburĭ de vulturĭ.

Cursurile rîurilor de apă sunt fórte rarĭ, în țéra Mossi, în anotimpul uscat. In vremea ploilor însĕ dai peste rîurĭ și pâraurĭ la tot pasul, ceea-ce face țéra fórte rodnică. Sunt acolo lei, pantere, elefanțĭ, antilope.

Se pare că leul nu e așa rĕsboinic în acea parte a Africeĭ.

După o luptă pe care Chanoine și ómenii sĕi au avut'o cu indigenii la Gandiaga, dênsul a dat peste un leu fórte mare și negru, care devora cadavrele unor negri pe carĭ 'l le disputau sute de pasĕrĭ de pradă. Leul acesta a distrus întru cât-va reputația ce-șĭ făcuseră leii în general cum că nu voiesc sĕ pună gura pe cadavre.

La apropierea lui Chanoine și a ómenilor sĕi, leul fugi tot așa de repede, ca o vulpe.

O legendă curiósă are leul în țéra Mossi. Indigenii cred, că ei sunt urmașĭ ai leului, după cum alțiĭ africanĭ din Sudan sunt convinșĭ, că se coborâ din șérpe, din antilope, din elefanțĭ.

Pe când Chanoine aducea la cóstă un puiu de leu pe care i'l dăduse un rege negru, din tóte părțile femeile veniau sĕ vadă pe ruda lor și-i aruncau bucățĭ de carne și chiar caurii (adecă nisce scoicĭ carĭ se întrebuințéză ca monedă). Dênsele își lipiau un paiu pe cap și apoi îl aruncau asupra puiului de leu ḑicêndu-i:

Leule, tu eștĭ prisonier. Doresc sĕ nu fiĭ nicĭ odată ca tine.

Ele, cred că prin mijlocul acesta alungă de la ele orĭ-ce nenorocire.

Acéstă țéră bogată are o populațiune fórte désă, care póte sĕ fie evaluată la 40 de locuitorĭ pe chilometru pătrat.

Tot platoul Mossi are vr'o miie de chilometri pătrațĭ.

*

Fenomene ciudate atmosferice din Africa.

Cu tóte căldurile grozave ce sunt în Africa, pe timpul ḑilei, se întêmplă adesea orĭ că apa din vase lăsate afară îngheță nóptea. Uscăciunea din atmosferă este așa de mare, încât evaporațiunea se produce prea repede, aducênd o scădere mare a temperaturei. Acest fenomen e întocmai cu acela al înghețărei apei din clopotele de sticlă, din carĭ se scóte aerul.

Uscăciunea acésta nu este însĕ decât relativă, căcĭ atmosfera conține încă în suspensie mulțĭ aburĭ, dovadă norii ce se grămădesc pe cer de îndată ce se produce o scădere a temperaturei. Insĕ acești norĭ se risipesc o dată cu aceeașĭ causă, care i-a produs, întocmai ca aburii, carĭ es din hornul unei locomotive.

Când acești norĭ se prefac în plóie, atuncĭ cad cataracte, carĭ pricinuesc stricăciunĭ colosale. Ast-fel, acum cât-va timp Port Elisabeth a fost inundat în așa chip că s'au dărîmat tóte casele.

Un ciclon, în mișcarea lui învêrtitóre, a ridicat aburii, carĭ din causa unui curent mai rece, au căḑut în plóie cu o violență ne mai pomenită, umflând rîurile și dărîmênd totul.

Tótă apa acésta, care cade așa dintr'o dată, însoțită de bucățĭ de grindină cât capul unui copil, stă suspendată în atmosferă înainte d'a apare măcar un singur nor pe cer și nu cade decât numai atuncĭ când se începe lupta între două curente opuse. Ploi de acestea ar fi o adevĕrată binecuvêntare, décă ar cădé mai cu încetul ca să aibă timp sĕ pĕtrundă în pĕmênt; însĕ alt-fel se scurg așa grămadă, încât produc marĭ calamitățĭ, fiind urmate de marĭ secete.

*

Arborul cu plóie.

In Peru (America), prin pădurile din vecinătatea orașului Mayobamba, esistă un copac fórte curios căruia indigenii îi ḑic tamai-caspi (arborul cu plóie). Inălțimea lui e de 18 metri și lângă rădĕcină diametrul lui este de un metru.

Arborele acesta absórbe cu o mare energiă umeḑéla din atmosferă și o preface în apă. Picăturile de apă cad într'una ca o plóie din ramurile și din trunchiul lui, așa că sub el stă întot-déuna o baltă. Acéstă minunată însușire o posedă copacul în timpul verei, mai cu sémă când din lipsă de plóie apele sunt scăḑute. O mulțime de locurĭ din Peru, carĭ erau pustii din lipsa de apă, sunt acum locuite, mulțumită acestui estra-ordinar arbor transplântat acolo și care dă cea mai bună apă de beut.

*

Cât prețuesce o pasĕre pentru un econom?

Este aprópe imposibil a judeca, cât prețuesce o pasĕre pentru un econom. O ideiă ne putem face în privința acésta, décă ne vom gândi, că milióne de omiḑĭ, carĭ mănâncă câmpurĭ, rod pădurĭ și grădinĭ cu pomĭ, și milióne de vermĭ, carĭ mănâncă grâul ar trebuĭ sĕ fiă nimicite de om. Dér când și cum ar puté omul sĕ nimicéscă atâtea vietățĭ, décă nu i-ar venĭ în ajutor pasĕrile, carĭ consumă insectele! O pasĕre duce în cioc puișorilor tot la a dóua, a treia minută câte-o insectă. Sĕ ḑicem, că de fiă-care dată duce în cioc numai o insectă, într'o lună o păricchiă de pasĕrĭ nimicesce ḑece mii de insecte.

Rĕndunelele nimicesc în acelașĭ timp sute de mii. Omului i-ar fi imposibil a-șĭ apĕra ródele câmpului sĕu, décă pasĕrica cu ciocul ei, nu i-ar veni în ajutor. Arta, șiretenia și înțelepciunea au probat totul, dér nu li-a succes a inventa un omorîtor de insecte, care sĕ pótă nimici fiă măcar și numai pe jumĕtate atâtea, câte nimicesce o cétă de paserĭ flămênde.

*

Animale rĕsbunătóre.

Animalele au memoriă și nu uită nicĭ mângâierile, nicĭ bătăile. Calul se rĕsbună adese-orĭ de tratamentul rĕu, pe care l'a suferit. Puține animale nu se apĕră contra atacurilor și nu încércă sĕ devină agresorii. Albinele urmăresc chilometri întregĭ pe aceia, carĭ turbură liniștea stupilor lor; în țĕrile calde șerpii urmăresc pe aceia, carĭ îi atacă. Prin țĕrile europene, vipera nu fuge tot-déuna de aceia, carĭ au atacat'o.

Următorul esemplu povestit de un jurnal, arată, că vipera caută sĕ se rĕsbune crunt: Un băiat plecase într'o căruță, într'o séră de vară, ca sĕ se ducă la un prietin. Pe drum vĕḑu o viperă întinsă lângă puișorii ei. Dér băiatul nu opri căruța, și trecŭ cu ea peste cei trei puișorĭ. Mama, furiósă, începŭ sĕ sufle, se ridică în sus și se încercă sĕ ajungă pe băiatul din căruță. Acesta, înspăimêntat, dete bice măgarului, care o luă la fugă. Cale de 300 metri ținŭ góna. Cu tóte acéstea căruța ajunse la destinație și băiatul speriat spuse arendașului cele întêmplate. Acesta luă o furcă și venĭ în momentul când vipera trecea drumul ca sĕ se arunce asupra băiatului. Din fericire, acesta lovi cu biciul măgarul, și róta căruței sfărîmă corpul șérpelui. Astfel o viperă are cunoscința rĕului, ce 'i s'a făcut și nu se teme de a urmări o jumĕtate de chilometru pe omul, care i-a omorît puii.

*

Câțĭ ómenĭ trăiesc din musică în Germania.

La acéstă întrebare rĕspunde o statistică întocmită de societatea compositorilor germanĭ. După cercetările făcute de acéstă societate, sunt în Germania 580 de cântărețĭ, 240 de pianiștĭ, 130 de violiniștĭ și 110 musicanțĭ carĭ se servesc de alte instrumente: Toțĭ aceștia au renume deja stabilit. Mai sunt 650 de organiștĭ, 13,000 de orchestranțĭ, 1300 de capelmaiștri, 8000 de musicanțĭ militari și 410 șefĭ de musicĭ militare, 2350 de șefĭ de reuniunĭ de cântărĭ, 3700 de profesorĭ de musică instrumentală, 1350 de profesorĭ de canto și 435 de conservatóre. Printre societățile musicale sunt 420 de corurĭ bisericeșcĭ, 840 de orchestre de diletanțĭ, 6580 de reuniunĭ de cântărĭ și 2700 de societățĭ musicale, carĭ cultivă numai o ramură a musicei. Ca temple ale musicei servesc 270 de teatre, 380 de scene de varietățĭ, 1630 sălĭ de concert, 1500 café-chantants și 5800 stabilimente cu grădinĭ. In anul 1898 s'au dat 277,100 de representații musicale, în carĭ s'au cântat 2.701.900 opere. — In afară de acésta mai sunt în Germania 234 agențĭ de concerte, 273 editorĭ de musică, 1800 librării musicale și 33 litografii de musică, 3000 fabricĭ de instrumente musicale și 2500 negustorĭ de instrumente de musică. Cu totul, musica ocupă în Germanla ca vre-o 150.000 de ómenĭ.

Cursul losurilor private
din 24 Ian. 1900

	cump.	vind.
Basilica	13 60	14 60
Credit	396.—	397.—
Clary 40 fl. m. c.	129.50	131.—
Navig. pe Dunăre	—.—	—.—
Insbruck	65.—	67.—
Krakau	55.50	56 50
Laibach	48.—	50 —
Buda	131 50	134
Palffy	132 —	134 —
Crucea roșie austr.	42 50	43 50
dto ung.	22 30	23 30
dto ital.	—	—.—
Rudolf	59 —	61.—
Salm	163 50	174.—
Salsburg	60.—	62.—
St. Genois	176 —	178.—
Stanislau	120 —	10.—
Triestine 4½% 100 m. c.	178 —	184.
dto 4% 50	80 —	.—
Waldstein	180 —	189 —
dto de 10 franci	177	18 75
Banca h. ung. 4%	123.—	123 8

Burii în Africa de méḑă-ḑi*).

(Urmare).

Prima impresiune, ce a făcut'o scirea despre declararea de încorporare a Transvaalului de cătră Anglia dela 12 Aprilie 1877 asupra Burilor, o descrie așa: „Burii simțieau acésta lovitură mai întâiŭ ca o pedépsă dréptă a ceriului pentru desbinările dintre ei și în consciința că ei trebue sĕ sufere din vina lor, stau nemișcațĭ“. Funcționarii rĕmaseră în posturile lor și jurară credință reginei Victoria. Chiar bărbați ca Paul Krüger și Dr. Iosissen au făcut acésta; dér causa nu era lipsa de caracter, nicĭ că au ținut la post și la salar așa de mult din causa sĕrăciei, ci credința cătră poporul lor, pe care n'au voit sĕ-l părăséscă nicĭ într'o împrejurare și căruia puteau sĕ-i servéscă mai bine, décă nu-șĭ despărțeau sórtea lor nicĭ o clipită de sórtea lui. Ce-i drept, președintelui Thomas Burgers 'i s'a luat fórte în nume de rĕu, că a primit o pensiă dela Englesĭ, pe care a avut'o până la mórtea sa. Mulțĭ îl priveau din causa acésta ca pe un trădător.

Caracteristic este, că după amintita încorporare, foile englese spuneau pe față, că Englesii a voit printr'asta a împiedeca, ca împĕrăția germană, căreia Burgers în călĕtoria sa i-a fost oferit protectoratul asupra Republicei, însĕ fără succes, sĕ revină cumva asupra ofertului Burilor. Décă mai târḑiu (1885) țéra Beciuanilor a fost declarată de-o coloniă britanică, acésta s'a întêmplat mai cu sémă, pentru a bate un ic între Africa de sud-vest germană și între Burĭ.

Unii Burĭ, carĭ nu vreau sĕ se supună cu nicĭ un chip Angliei, plecară cu familiile lor, după vechiul obiceiu, sĕ se așeḑe în alte ținuturĭ; érășĭ rĕsună strigătul: „Iérbă și libertate!“ *Dér massele poporului bur rĕmaseră de astă-dată în țéră.* O parte a lui era înfluințată de promisiunile englese, că li-se va lăsa autonomia, că în „adunarea legiuitóre“ se vor puté folosi de limba olandesă pe lângă cea englesă, că în fine Englesii vor îngriji de căĭ ferate, telegrafe, drumurĭ și de școlĭ. Cei mai mulțĭ însĕ sperau, că décă guvernul englez va afla, că plebiscitul fictiv pus la cale de comisarul englez Shepstone nu corĕspunde adevĕratelor sentimente ale majorității poporațiunei Transvaalului, Anglia va retrage de bunăvoiă încorporarea. De două orĭ în anul 1877 și 1878 au fost la Londra mai întâiŭ Krüger și Dr. Iovissen, apoi Krüger și Joubert și au documentat acolo, că 6591 Burĭ au protestat ulterior cu subscrierea lor în *contra* încorporării dela 12 Aprilie, așadér aprópe de trei orĭ atâțĭ câțĭ după Shepstone s'au pronunțat pentru încorporare, dér în ambele casurĭ li-s'a dat trimișilor la Londra rĕspunsul, că încorporarea nu se póte retrage nicĭ decum și fură mângâiațĭ cu nouĕ promisiune, că se vor face tóte pentru ridicarea economică a țĕrii etc. Dér aceste promisiunĭ nu s'au ținut, afară numai că s'au votat de parlament 2 milióne două sute de mii de francĭ „pentru trebuințele cele mai urgente ale Transvaalului“. Mai ales nu li-s'a dat Burilor putința de a conlucra la guvernarea Țĕrii, ci din contră comisarii regescĭ — întâiu Shepstone, apoi despoticul colonel Lanyon — guvernau țéra cu putere absolută.

Rĕsboiul în contra căpeteniei Bapeḑilor, Sokokuni, care a fost prins, și contra regelui Zulușilor Kegivayo, care în Februarie 1879 avŭ aceeașĭ sórte, a dat Angliei ocasiune, de a aduce tot mai multe trupe în Africa de sud și de a așeḑa garnisóne englezescĭ în orașele Pretoria, Pofcestroom, Lydenburg, Standeston ș. a. Generalul Wolseley, comandantul superior în partea rĕsăriténă a Africei de sud, a ḑis la 1879: „Transvaalul va rĕmâné englezesc până cand va rĕsări sórele“. Când în fine s'a publicat noua constituțiă pentru Transvaal, ea cuprindea ce-i drept o „representanță a poporului“, dér acésta era o adevĕrată batjocură: nicĭ măcar un singur deputat liber ales n'avea sĕ șéḑă în acéstă adunare, ci pe lângă funcționarii regescĭ, aveau sĕ represente poporul șése cetățenĭ bĕștinașĭ, „pe carĭ guvernul ii va numi după cum va crede mai bine“. O mărturisire ca acésta destul de învederată, că domnia Angliei n'avea rĕdĕcină în popor și că orĭ-ce liberă alegere putea sĕ-i devină periculósă.

Tot mai sperau însĕ Burii, că o schimbare politică în Anglia chiar le va veni în ajutor. Liberalii englesĭ din opositiă s'au fost pronunțat la 1877 în contra încorporării Transvaalului făcute de ministeriul conservator (Toryeș). Dér când acești liberalĭ, conduși de Gladstone, ajun-

*) A se vedé „Gaz. Trans.“ N-ii de Duminecă 1, 2 și 3 din 1900.

Călendarul sĕptĕmânei

FEBRUARIE. are 29 dile. FAUR.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum	30 (†) **SS. Gr., V., Ion.**	11 Sep. Efrosina
Lunĭ	31 Sf. m. Ciril și Ioan	12 Eulalia
Marțĭ	1 Marti ul Trifon	13 Catarina. Ric.
Mer.	2 † **Intimp. D-lui**	14 Valentin
Joi.	3 Sf. Drept. Simeon	15 Faustin
Viner	4 C. păr. Isidor	16 Iuliana
Sâm.	5 Sf. Mart. Agata	17 Constanța

Cursul pieței Brașov.

Din 10 Februarie 1900.

Banonota rom.	Cump.	18.66	Vênd.	18.72
Argint român.	Cump.	18.28	Vênd.	18.38
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.08	Vênd.	19.16
Galbenĭ	Cump.	11.20	Vênd.	11.30
Ruble Rusescĭ	Cump.	2.54	Vênd.	2.55
Mărcĭ germane	Cump.	117.90	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	21 40	Vênd.	—.—
S ris. fonc. Albina 5%		101.—	Vênd.	101.50

Bursa de mărfurĭ din Budapesta

din 7 Febr. n. 1900

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 ch. v. a. dela	până
Grâu Bănățenesc	80	8 —	8.25
Grâu dela Tisa	80	8.	8.10
Grâu de Pesta	80	7.95	8 10
Grâu de Alba-regala	80	7.90	8.05
Grâu de Bácska	80	—.—	—.—
Grâu ung. de nord	80	—.—	—.—
Grâu românesc	80	—.—	—.—

Sĕminţe vechĭ orĭ nouĕ	Soiul	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr. dela	până
Săcară		70—72	6 25	6 35
Orz	nutreț	60—62	6.10	6.20
Orz	de vinars	62.64	5 65	5.70
Orz	de bere	64.68	5.45	5.55
Ovĕs		39.41	5.30	5.80
Cucuruz	bănăț.	75	—	.—
Cucuruz	altă soiu	73	.—	.—
Cucuruz	„		.—	.—
Hirișcă	„	—	5.30	5 80

Prețul pe 100 chilograme.

Producte div.	Soiul	Cursul dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	36.—	44 —
—	transilvană	—.—	—
„	bănățénă	—.—	.—
„	rosiă	58 —	64 —
Oleu de rap.	rafinat dupla	—.—	—.
Oleu de in		— —	—
Uns. de porc	dela Pesta	51 —	52.—
„	dela țéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	43 —	44.—
„	afumată	44 —	45 —
Sĕu		— —	.—
Prune	din Bosnia in buțĭ	15 50	16.
„	din Serbia în sacĭ	14.—	14.25
Lictar	slavon nou	18 —	18.50
„	bănățenesc	18 50	19.—
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoșĭ	ungurescĭ		
„	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
Spirt	brut	—.—	—.—
	Drojdințe de spirt	—.—	— —

Cursul la bursa din Viena.

Din 9 Februarie 1900.

Renta ung. de aur 4%	98.90
Renta de coróne ung. 4%	94.25
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	100.75
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	99.70
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	99.40
Bonurĭ rurale ungare 4%	93.70
Bonurĭ rurale croate-slavone	94.—
Impr. ung. cu premii	162.25
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	141.—
Renta de argint austr.	99 95
Renta de hârtie austr.	99.90
Renta de aur austr.	99.20
Losurĭ din 1860.	137.75
Acții de-ale Băncei austro-ungară	127.40
Acții de-ale Băncei ung. de credit	189.25
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	238.15
Napoleondorĭ	19 25
Mărcĭ imperiale germane	118.10
London vista	242.20
Paris vista	96.20
Rente de coróne austr. 4%	99.65
Note italiene	89.80

Bursa de Bucurescĭ.

din 7 Febr. n. 1900.

Valori.	Do-bênda.	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Renta amortisabilă	5%	Apr.-Oct.	95 ¾
„ „ (Impr. 1892	5%	Ian.—Iul.	96.½
„ „ din 1893	5%	„ „	96.½
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	— —
„ „ (Impr. de 32. ½ mil.	4%	Ian.-Iulie	83 ¼
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	84 ¾
„ „ (Imp. de 274 m. 1890	4%	„ „	85 ½
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	85.½
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	85 ½
„ „ (Im. de 90 mil. 1896	4%	„ „	86.½
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	86.½
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	99.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.—Iul.	—.—
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	— —
Scrisurĭ fonciare rurale	5%	Ian.-Iulie	94 ¼
„ „ „ „	4%	„ „	80.—
„ „ urbane Bucurescĭ	5%	„ „	87 ¼
„ „ „ Iașĭ	5%	„ „	83 ½
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	—.—
	V. N		
Banca Rom. ult div. fr. 12.81	500	150 v	—.
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	2580
Banca agricolă	500	150 v.	290.—
Dacia-România ult. div. 36 lei	200	într. v.	272 —
Naționala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	442.—
Soc. Basalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	—.
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	—.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	100	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	[illegible]	„ „	—.—
„Bistrița“ soc. p. f. hârtii 30 „	[illegible]	„ „	—.—
Societ. p. const. de Tramways	[illegible]	„ „	—.—
20 trancĭ aur			— —

SCOMPTURĬ:

Banca naț. a Rom	9%	Paris	3½
Avansurĭ pe efecte	10%	Petersburg	5½
Casa de Depunerĭ	12%	Berlin	4½
Londra	4%	Belgia	4½
Viena	4½	Elveția	5%

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 6 Februarie de 16,765 capete, la 7 Feb. au întrat — capete și au eșit 184 capete rĕmânênd la 8 Febr. un număr de 16 581 capete.

Se notéză marfa ungurésca: veche grea dela 86—88 fil. marfă ungurésca tinĕră grea dela 96—100 fil. de mijloc dela 97—98 fil. ușóră dela 86—97 fil. — **Sêrbéscă**: grea ——— fil., de mijloc ——— fil. ușóră: ——— fil. kilogramul.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 9 Februarie 1900.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. cor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	12	—
„	Grâu mijlociu	11	60
„	Grâu mai slab	11	20
„	Grâu mesteoat	9	20
„	Săcară frumósă	7	—
„	Săcară mijlocie	6	60
„	Orz frumos	6	60
„	Orz mijlociu	6	20
„	Ovĕs frumos	5	—
„	Ovĕs mijlociu	4	40
„	Cucuruz	7	40
„	Mălaiu	8	—
„	Mazăre	13	60
„	Linte	19	—
„	Fasole	9	40
„	Sĕmênță de in	22	—
„	Sĕmênță de cânepă	8	40
„	Cartofĭ	1	80
„	Măzăriche	..	—
1 kilă	Carne de vită	—	44
„	Carne de porc	—	44
„	Carne de berbece	—	—
100 kil.	Sĕu de vită prospĕt	50	—
„	Sĕu de vită topit	72	—

*Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.***
*Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.***

seră la putere în 1880, s'a dat esemplul forte instructiv, că *opoziția parlamentară adeseorĭ numai din spirit de partid critică ministeriul ce se află la cârmă*, décă îndată ce însu-șĭ însu-șĭ ia frânele guvernării, face tocmai aceea ce a combătut mai înainte în modul cel mai aspru.

Acelașĭ Gladstone, care când s'afla în oposiția a strigat, că trebue sĕ se dea libertatea Transvaalului și numai de aceea, pentru-că încorporarea lui s'a întêmplat cu vătĕmarea onórei britanice, — după ce a devenit ministru președinte, n'a mai voit sĕ scie de acésta și a declarat, că încorporarea odată făcută în contra voinței sale, *nu se mai póte în nicĭ o împrejurare renunța la autoritatea Reginei asupra Transvaalului.* Ii va fi venit fără îndoiélă cu greu lui Gladstone de a se contradice astfel, póte că a trebuit sĕ se supună unor influințe, carĭ erau mai tarĭ decât onorabilitatea sa personală, scurt dis, că a trebuit sĕ cedeze *colosulului egoism național al poporului engles*, care lăcomesce după tóte teritoriile transmarine de ore-care valóre, ca și când Dumnedeu ar fi făcut lumea numai pentru Anglia, egoismul cumplit național engles, care unde și-a pus piciorul dice: „Aicĭ sunt, aicĭ rĕmân; drept orĭ nedrept — țéra mea e mai pe sus de tóte“...

Ministrul coloniilor lord Kimberley susținea, că dela 1877 poporațiunea englesă în Transvaal s'a înmulțit așa de tare, încât, décă, țéra ar deveni liberă, s'ar deslănțui acolo un rĕsboiu civil și el făcea din nou promisiunĭ Burilor, că le va lăsa cât mai multă autonomiă. Dér nimeni nu-i mai da credĕmênt: *cupa era plină.*

De mult simțiau Burii cu amar, cum fie-care Engles se uită la ei cu îngâmfare. Inaintea Englesilor ei nu erau decât nisce simpli, murdarĭ și înapoiațĭ țĕranĭ, carĭ locuiau în case fără de podélă de scândurĭ, cu odăile nezugrăvite și a căror ferestri erau numai nisce gaure micĭ. Iubind Burii mai cu sémă economia de vite, pe care o purtau vara pe munțĭ, iérna în văi, avênd mai puțină înclinare pentru agricultură, ér de industria neavênd nicĭ ideă, ei erau privițĭ de Englesĭ ca ómenĭ fără de desvoltare.

Englesii înșișĭ se considerau pe ei ca ómenii progresului, ai secolului. Un Engles nu se „înjosea“ de pildă sĕ ia în căsătoria o fată de Bur. Nu-i mirare decĭ, décă Burii, de altfel ospitali, nu primeau pe Englesĭ în curțile lor.

Comisarul regesc Shepstone a cutezat chiar de-a aduce pentru Burĭ polițiștĭ zulușĭ din Natal; funcționarii sĕi se purtau în mod tiranic — și încă și mai rĕu sub comisarul Lanyon. Óre póte sĕ suporte pentru durată tirănia acésta un popor, care din vechime era dedat a se guverna pe sine în deplină libertate?

Amărăciunea și neliniștea cresce pe di ce merge. Burii începură ca înainte cu o sută de anĭ. Americanii, sĕ denege plata dărilor, pe carĭ nu le-au încuviințat. In cercul Wakkerstroom 110 Burgherĭ se uniră și protestară în public. Și când unui Bur — tot cu numele Beznidenhont — din causă, că a refusat sĕ plătéscă darea 'i s'a luat căruța, a isbucnit furtuna. Căruța a fost luată de popor cu forța dela sbirĭ și pe diua de 8 Decemvre 1880 s'a conchiămat la moșia Pardekraal (între Potșefstroom și Pretoria) o *adunare a țĕrii*, în mânia ordinului de oprire al lui Lanyon.

Acéstă adunare s'a întrunit numai în 13 Decemvre 1880, dér a decis îndată *restabilirea Republicei sudafricane* și în fruntea guvernului puse de-ocamdată pe bĕtrânul Martinus Pretorius, pe Paul Krüger și pe Pieter Joubert. *Pretorius* fu ales președinte al Republicei, *Krüger* locțiitor de președinte și *Joubert* comandant general.

In 16 Decemvre 1880 — în diua așa numită a lui „Diugaan“, când cu 43 de anĭ înainte (1837) 400 Burĭ învinseră în Natal asupra 15,000 de Zulușĭ ai lui Dingaan, rĕsbunând pe frații lor ucișĭ — toțĭ Burii adunațĭ în Pardekraal luară după o seriósă sfătuire hotărîrea bărbătéscă, de a nu se arăta nevrednicĭ de părinții lor, cărora libertatea le era mai scumpă chiar ca și patria, și jurară cu mânile ridicate, că *nu vor depune armele, până când nu vor fi eluptat din nou libertatea țĕrii*, așa sĕ le ajute Dumnedeu; ér ca semn și întărire a jurămêntului lor aruncă fie-care din ei o pétră într'o grămadă și puternica și grabnica crescere a grămădii anunță puterea hotărîrei tuturor, de a trăi liberĭ séu de a murì.

(Va urma).

„MUREȘIANA“

institut de credit și de economii, în REGHIN.

CONVOCARE.

Domnii acționarĭ ai institutului de credit și de economii „MUREȘIANA“ se învită în sensul §-lui 16 al statutelor la a

XII-a Adunare generală ordinară

care se va ține în Reghin la 14 Martie n. 1900 la 9 ore a. m. în localul institutului.

Obiectele ordinei de dĭ sunt:

1. Raportul direcțiunei și a comitetului de supraveghiare.
2. Deciderea asupra conturilor și asupra împărțirei profitului curat.
3. Alegerea unui membru în direcțiune.
4. Alegerea comitetului de supraveghiare pe anul curent.
5. Ficsarea marcelor de presență pe anul curent.
6. Eventuale propunerĭ în sensul § lui 27 din statute.
7. Esmiterea alor doi acționarĭ pentru verificarea procesului verbal al adunărei generale.

Domnii acționarĭ carĭ voesc a participa în persónă orĭ prin plenipotențiațĭ, sunt rugațĭ a'șĭ depune la cassa institutului acțiunile și eventual documentele de plenipotență cel mult până la 13 Martie n. 4 óre d. a.

REGHIN la 1 Faur 1900. **Direcțiunea.**

Contul Bilanțului

ACTIVE	C.	f.	PASIVE	C.	f.
1. Cassa în numĕrar . . .	5805	72	1. Capital social — 1700 acțiunĭ à 100 coróne .	170000	—
2. Cambii în portfoliu . . . 340660.34			2. Fondul de reservă . .	38218	82
3. Obligațiunĭ cu cavențĭ . . . 76979 20			3. „ de pensiunĭ . .	3145	30
4. Imprumuturĭ hipotecare . . 111091 40	528730	94	4. „ filantropic . .	400	–
			5. Depunerĭ spre fructificare	187108	20
			6. Reescompt	113591	—
5. Interese anticipate pro 1900	1421	74	7. Dividende neridicate .	120	—
			8. Interese incassate pro 1900	6153	44
6. Interese la restanțierĭ . . .	652	32	9. Binefacerĭ neridicate .	90	—
7. Realitățĭ . .	44	72	10. Diverse	34	42
8. Diverse . .	18	60	11. Profit curat	17812	86
	536674	04		536674	04

Contul profit și Perdere

EȘIRI	C.	f.	INTRARI	C.	f.
1. Interese: de reescompt . 7782.18; de depunerĭ . . 8821.74; la fondul de reservă . . . . 1813.36; la fondul de pensiunĭ . . . . 145.30; incassate pro 1900 . . . . 6153.44	24716	02	1. Interese: de escompt . 28411.76; de obligațiunĭ 6555.—; de hipotecă . 7276.42; de întârdiere . 1307.56; la depunerĭ . 8703.38; anticipate pro 1900 . . . . 1421 74	53675	86
2. Contribuțiune: directă . . . 3693.48; $10^0/_0$ dare depunerĭ 895.56	4589	04	2. Competință de scris .	2529	90
			3. Spese restituite . . .	21	40
			4. Tacsă be transcriere .	192	–
			5. Comisiunĭ	17	18
			6. $^1/_3{}^0/_0$ provisiune de protest	1	98
3. Spese generale: Salare . . . . 4080.—; Chirie, porto, tipăriturĭ etc. . 2512.88	6592	88	7. Realitățĭ vêndute . . .	31	46
			8. Diverse	89	78
4. Tantieme și remunerațiunĭ	1953	60			
5. Marce de presență . .	654	—			
6. Competință după cupóne	44	20			
7. Diverse	196	96			
8. Profit curat	17812	86			
	56559	56		56559	56

REGHIN, la 31 Decembre 1899.

Patriciu P. Barbu, director esec. **Sever Barbu**, comptabil

Direcțiunea:

Galaction Șagău m. p., președinte. *Marc Cetățian* m. p., *Dr. Ioan Popescu* m. p.

Petru Ciobotar m. p., *Dr. Alesandru Ceușian* m. p.,

Subscrisul comitet de supraveghiare am examinat atât bilanțul, cât și contul profit și perdere present și confrontându-le cu registrele institutului ținute în bună regulă, le-am aflat în consonanță cu aceleașĭ și exacte.

Reghin, la 2 Faur 1900.

Petru Uilăcan m. p., președinte. *Georgiu Maior* m. p. *Mihail Grecu* m. p.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.